

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

- Bibeln och dess läsare
- Guds ords verkan
- Bibelns grundtext och olika handskrifter
- Jesus i centrum
- Evolutionsteorins grundläggande axiom är falskt (se Litteratur)

Nr 2 2010 Årg. 74

INNEHÅLL

Redaktionellt	49
Bibeln och dess läsare. Alvar Svenson	51
Guds ords verkan – Jes. 55:10-13. Egil Edvardsen	55
Bra bibelöversättningar, Bibelns grundtext och olika handskrifter. SE	60
Jesus i centrum. Red.	68
<i>Frågor och svar</i>	80
<i>Utblick över samtiden</i>	83
<i>Litteratur</i>	87
<i>Gåvoredovisning</i>	96

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Stefan Hedkvist.

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktionskommitté: Seth Erlandsson, Stefan Hedkvist, Alvar Svenson,
Egil Edvardsen och Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 200 svenska kr (stud 100 kr),
prenumeranter i Norge betalar 220 norska kr (stud 110 NOK),
prenumeranter i Danmark betalar 215 danska kr (stud 110 DKK),
prenumeranter i Finland och övriga Europa betalar 26 euro (stud 16 EUR),
prenumeranter i övriga världen 30 euro (stud 20 EUR).

Plusgiro Sverige 152335-6

DnB NOR Norge 7877.08.15400

SAMPO Finland 800017-70843747

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, S-331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9B, 722 26 Västerås

E-mail: seth.erlandsson@tele2.se

Glöm inte anmäla adressändring.

BIBLICUM

tidsskrift för biblisk tro och forskning

2/2010

Redaktionellt

”En dyr klenod, en klar och ren, oss unnats här att äga.” Dessa ord från Johan Ludvig Runebergs kända psalm från 1857 passar väl in som en överskrift över detta nummer. Men många kan inte stämma in i Runebergs ord. De har tagit intryck av den spärrelad av kritik mot Bibeln som den under lång tid varit utsatt för. Den sista tiden har förvirringen när det gäller Bibeln fått ökad spridning genom raljerande TV-program och grovt osakliga böcker om Bibelns innehåll.

Artiklarna i detta nummer har mycket gemensamt. De vill lyfta fram grundläggande sanningar om Bibeln. Frågor som berörs och som många ställer sig är: Kan vi lita på Bibeln? Vad menas med att Bibeln är Guds ord och har gudomlig kraft och verkan? Hur går Bibelns två huvudläror, lag och evangelium, ihop? Vad är Bibelns rätta grundtext när inte originalen finns kvar och det finns så många olika avskrifter? Hur gick kopieringen till? Vad menas med Textus receptus? Finns det vetenskapliga skäl att förkasta Bibelns skapelselära och i stället tro på evolutionsteorin? Hur kommer det sig att Gardell inte får Bibelns undervisning att gå ihop och konstruerar åt sig en annan Jesus än apostlarnas? Vilka belägg finns det för att Jesus är en historisk sanning?

Bland annat dessa frågor försöker vi besvara i detta nummer. Här ett kort citat ur en av artiklarna:

En fråga som ofta ställs är: ”Kan vi lita på att Bibelns text har bevarats intakt efter tvåtusen år och längre?” Vi råkar faktiskt vara i det lyckliga läget att kunna jämföra vidarebefordran av den bibliska texten med den klassiska litteraturens vidarebefordran. De tidigaste manuskripten

som vi har till sådana klassiska verk som till exempel Homeros, Sofokles, Thoukydides, Platon och Demosthenes är skrivna mellan 1200 och 1600 år efter sina original. För Nya testamentets del finns hela texten bevarad i manuskript skrivna cirka 300 år senare, medan vissa papyrer som innehåller delar av Nya testamentets text skrevs bara 25-100 år efter originalen. Det finns mer än femtusen manuskript på grekiska med hela eller delar av Nya testamentets text bevarade. Bland antika böcker är ingen annan bok bättre omvittnad än Nya testamentet.

Med hopp om att läsningen av detta nummer blir berikande och klargörande vädjar vi om fortsatt stöd genom prenumerationer och gåvor. Fortsättningen av artikelserien "Profeten Jesajas bok" måste av utrymmesskäl stå över till nästa nummer. Vår önskan är att många av våra läsare, efter studiet av detta nummer, med ny iver vill stämma in i Runebergs ord:

*Var giver världen oss en grund
så fast att därpå bygga
som ordet av Guds egen mun,
det eviga och trygga?*

Red.

Bibeln och dess läsare

– ett bibelstudium om Bibelns auktoritet

Vad är det läsaren möter när han öppnar sin Bibel? Vad får han veta om Gud? Vad får han veta om sig själv? Detta ska vi ta upp i några bibelstudier och vi börjar med några grundläggande sanningar om Bibeln. Oavsett vilken annan bok man öppnar oberoende av ålder, författare eller ämne, kan den aldrig jämföras med Bibeln. Vi bekänner oss till tron att Bibeln är Guds ord. Det innebär att den har gudomlig auktoritet. I detta studium ska vi se på några bibelställen om *Bibelns gudomliga auktoritet*.

- Denna auktoritet ger Bibeln en speciell egenskap. Den har sitt ursprung i Gud själv. Detta framgår klart av Bibeln själv och kräver läsarens acceptans. Guds ord kan inte omintetgöras under några omständigheter. *”Jesus svarade dem: Står det inte skrivet i er lag: Jag har sagt att ni är gudar? Om han nu kallar dem som fick Guds ord för gudar - och Skriften kan inte göras om intet ”* (Joh. 10:34-35). Jesus ger en klar tolkning av vad denna auktoritet betyder. Och han bestraffar sina lärjungar efter sin uppståndelse för deras tvivel och svaga tilltro till ordet från profeterna: *”Han sade till dem: Så oförståndiga ni är och tröga till att tro på allt som profeterna har sagt”* (Luk. 24.25). *”Då kom frestaren fram och sade till honom: Om du är Guds Son, så befall att de här stenarna blir bröd”* (Matt. 4:3). Även Frestaren var medveten om auktoriteten i Guds ord och förstod att Guds Son kunde med sitt ord befalla stenarna att bli bröd.
- För läsaren innebär denna auktoritet bifall till allt vad Skriften lär. *”Hela Skriften är utadad av Gud och nyttig till undervisning, till bestraffning, till upprättelse och till fostran i rättfärdighet”* (2 Tim. 3:16). Ingen del av Skriften är onyttig eller utan betydelse. Varje ord är av gudomligt ursprung och har sin betydelse för läsaren. Även om det

ibland kan uppfattas som om vissa satser eller meningar är perifera, har de en given och betydelsefull mening i sitt sammanhang. *”Stå alltså fasta och håll er till de lärdomar ni har fått, muntligt eller genom brev”* (2 Tess. 2:15). Ett fasthållande vid det muntliga eller skrivna ordet skulle ge fasthet åt församlingens liv i Tessalonika. Då församlingen var trängd av förföljelser och fiender, skulle orden från de heliga Skrifterna ge kraft och bevara i dem tron, inte genom att avvika från ordet utan genom att vända sig till det. Det finns ingenting utanför Skriften som kan jämföras med de heliga orden. Det finns ingenting som kan utföra något i jämförelse med vad det gudomliga ordet kan åstadkomma. *”Men Abraham sade: De har Mose och profeterna. Dem skall de lyssna till. Nej, fader Abraham, svarade han, men om någon kommer till dem från de döda, omvänder de sig. Abraham sade till honom: Lyssnar de inte till Mose och profeterna, kommer de inte heller att bli övertygade ens om någon uppstår från de döda”* (Luk. 16:29-31).

- Denna auktoritet gäller också alla löften i Skriften. Därför tröstade aposteln sin församling i Korint med orden: *”Ty alla Guds löften har i honom fått sitt ja. Därför får de också genom honom sitt amen, för att Gud skall bli ärad genom oss”* (2 Kor. 1:20). Inga av Guds löften var undantagna från sitt ja och amen i Kristus. Till församlingen i Rom skrev han: *”Allt som tidigare har skrivits är skrivet till vår undervisning, för att vi genom den uthållighet och tröst som Skrifterna ger skall bevara vårt hopp”* (Rom. 15:3). Och församlingen i Tessalonika tröstade han med löftet om utkorelsen av nåd, då han säger: *”Men vi är skyldiga att alltid tacka Gud för er bröder, Herrens älskade, eftersom Gud från begynnelsen har utvalt er till att bli frälsta, genom att Anden helgar er och ni tror sanningen”* (2 Tess. 2:13). När aposteln skriver till Titus ger han samma vittnesbörd om fastheten i Guds löften: *”... som ger hopp om evigt liv. Ja, evigt liv har Gud, som inte kan ljuga, utlovat från evighet. Och när tiden var inne uppenbarade han sitt ord genom den förkunnelse som har anförtratts åt mig på Guds, vår Frälsares, befallning”* (Tit. 1:2-3).
- Skriftens auktoritet kräver läsarens efterlevnad av de förmaningar och råd som ges i de heliga texterna. Herren befallde genom Mose sitt folk att vad han än befallde skulle de göra. Man hade ingen rätt att lägga till eller dra ifrån vad Herren befallt: *”Allt vad jag befäller er*

skall ni vara noga med att följa. Du skall inte lägga något till det och inte ta något därifrån” (5 Mos. 12:32). Orden i kapitel fem i samma bok visar vilken skärpa Herren lade i sina befallningar om gudsdyrkan och tillbedjan: *”Du skall inte tillbe dem eller tjäna dem. Ty jag, HERREN, din Gud, är en nitälskande Gud, som låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen, ja, tredje och fjärde släktledet, när man hatar mig, men som visar nåd mot tusen släktled, när man älskar mig och håller mina bud*” (5 Mos. 5:9-10). Herrens befallningar skulle accepteras och följas just av den anledningen att det var **Herrens** befallningar och förordningar. Mose efterföljare Josua uppträder med samma krav på efterlevnad av Herrens befallningar: *”Låt inte denna lagbok vara skild från din mun. Tänk på den både dag och natt, så att du håller fast vid och följer allt som är skrivet i den*” (Josua 1:8).

- Därför ska Skriften som ofelbar källa och norm ensam avgöra vad som ska läras ut och tros. Vi sa ovan att ingen annan auktoritet kan jämföras med eller sättas på samma nivå som den inspirerade eller gudsutandade Skriften. *”De visa skall komma på skam, förskräckas och tas till fånga. Se, de har förkastat HERRENS ord. Vad har de då för vishet?”* (Jer. 8:9). *”När de säger till er: Fråga andebesvärjare och spåmän, dem som viskar och mumlar, så svara: Skall inte ett folk fråga sin Gud? Skall man fråga de döda till råds för de levande?”* (Jes. 8:19). *”Men om det än vore vi själva eller en ängel från himlen som predikade evangelium för er i strid med vad vi har predikat, så skall han vara under förbannelse*” (Gal. 1:8). *”Judarna där var mer öppna än de i Tessalonika. De tog emot ordet med all villighet och forskade dagligen i Skrifterna för att se om det kunde förhålla sig så*” (Apg. 17:11).

Av citat både ur Gamla och Nya testamentet kan vi följa den gudomliga tankegången genom hela Bibeln. Gud talar till sitt folk genom profeter, evangelister och apostlar. Han vill göra dem medvetna om sin vilja. När läsaren öppnar sin Bibel kan han ställa frågan: *”Vad säger Herren, vad är hans vilja, vad vill han säga till mig genom detta ord?”* Läsaren ska vara medveten om att varje sats, varje mening är undertecknad med Herrens namn. För läsaren presenterar han sig som Herren Gud, Skaparen som ska tillbes och tros på sitt ord. Han betygar att han är den trofaste och ordhållige i alla sina löften. Dessa löften har fått sin uppfyllelse i Frälsaren Kristus Jesus. Och den helige Ande fortsätter sitt arbete med läsarens hjärta genom att tillämpa lag och evangelium i läsarens liv. På

det sättet helgas den troende genom Andens ledning genom Skriften och förökas tilltron och förtröstan på det ord som ger förlåtelse och frid i hjärtat. Aposteln skriver: *”Men håll fast vid det som du har lärt dig och blivit överbevisad om. Du vet av vilka du har lärt det, och du känner från barndomen de heliga Skrifterna som kan göra dig vis, så att du blir frälst genom tron i Kristus Jesus”* (2 Tim. 3:15-17).

Alvar Svenson

Guds ords verkan – Jesaja 55:10-13

av Egil Edvardsen

”Det tjänar ingenting till. Vi kan lika gärna ge upp. Det vi gör är meningslöst, det har ingen effekt.” När sådana tankar dyker upp blir vi lätt trötta och modlösa.

I Jesaja 55 kan vi läsa om något som *alltid* verkar, aldrig är förgäves. Profeten talar om *Guds ord*. Guds ord verkar alltid: *Liksom regnet och snön faller från himlen och inte återvänder dit, förrän det har vattnat jorden och gjort den fruktbar och ger säd till att så och bröd till att äta, så ska det vara med ordet som går ut från min mun. Förgäves ska det inte vända tillbaka till mig utan att ha verkat vad jag vill och utfört det vartill jag har sänt ut det* (vers 10-11). Så talar Herren genom sin profet Jesaja. Guds ord vänder aldrig tillbaka tomt till honom. Det är inte meningslöst att bruka Guds ord.

1. Bibelns ord verkar alltid därför att Bibeln är *Guds ord*

Paulus skriver: *”Hela Skriften är inspirerad av Gud”* (2 Tim. 3:16). Petrus skriver: *”Framför allt ska ni veta att ingen profetia i Skriften har kommit till genom egen utläggning. Ty ingen profetia har burits fram genom någon människas vilja, utan ledda av den helige Ande har människor talat vad de fått av Gud”* (2 Petr. 1:20-21).

I vår tid är det inte många som går med på att hela Bibeln är Guds ord. Den bibelkritiska teologin har lett till att det idag är allt färre bland vanligt kyrkfolk som tror att hela Bibeln är Guds ord. Bibeln betraktas som ett mänskligt dokument med felaktiga historiska upplysningar och läror som bara är människotankar. Denna syn verkar som en surdeg som håller på att genomsyra hela kristenheten och leder till att allt fler vänder Bibeln ryggen.

Att de som är främmande för kristen tro inte betraktar Bibeln som Guds ord är förståeligt. Otron kan inte tåla Bibelns verkliga innehåll.

Men att kyrkans egna medlemmar (biskopar, präster och vanligt kyrkfolk) också helst ser att vissa delar av Bibeln avvisas och stryks som omoderna och omöjliga att förkunna för den moderna människan är anmärkningsvärt.

Vad blir följderna av detta? Följden blir att vi inte har något klart budskap från Gud. Om det som står i Bibeln inte är Guds budskap, var finns då Guds ord? I människans egen fantasi? I din och min lilla hjärna? Är vi beroende av att höra vad biskoparna säger för att kunna veta vad Gud vill säga till oss?

Utan Bibeln har vi inte något budskap från Gud. Utan Bibeln vet vi inte vilka tankar Gud har om oss. Utan Bibeln vet vi inte om Gud älskar oss, är nådig mot oss och förlåter oss våra synder.

Jesaja påminner oss om att det är *Guds* ord vi har att göra med. Det Jesaja förkunnar är ord som kommer från Herrens egen mun (vers 11). Bibeln är inte en produkt av människors inbillningar. Gud den helige Ande har inspirerat Bibelns författare att skriva vad som kommer från Herrens mun. Det är en himmelsvid skillnad mellan människotankar och Guds ord. Människor och människotankar är som gräs. *"Gräs torkar bort, blommor vissnar, men vår Guds ord förblir i evighet"*, skriver Jesaja (40:8).

Det är sant att vi med våra små huvuden inte förstår allt som står i Bibeln. Herren har också sagt: *"Mina tankar är inte era tankar och era vägar är inte mina vägar, säger HERREN. Nej, så mycket som himlen är högre än jorden, så mycket är mina vägar högre än era vägar och mina tankar högre än era tankar"* (Jes. 55:8-9).

I sitt ord berättar Gud något för oss som inte en enda människa på denna jord hade kunnat tänka ut av sig själv. Inte den störste tänkare eller filosof, inte den klokaste vetenskapsman eller forskare, inte en Muhammed eller en Buddha eller en Konfucius – ingen hade kunnat tänka ut det som Gud uppenbarar i sitt ord. Bibelns budskap är faktiskt så fjärran från människornas egna tankar, att Paulus skriver att en människa sådan hon är enligt sin egen natur inte kan ta emot det. *"Det är en dårskap för henne, och hon kan inte förstå det"* (1 Kor. 2:14).

Är det meningslöst att förkunna Guds ord? Inte om vi tänker på vems ord vi har att göra med. Det är Guds, vår allsmäktige och nådige Fars, ord, inte människoord och människotankar. Guds ord verkar eftersom det är hans ord och inte vårt!

2. Guds ord har ett gudomligt syfte

Herren säger om sitt ord: *"Förgäves ska det inte vända tillbaka till mig utan att ha verkat vad jag vill och utfört det var till jag har sänt ut det"* (vers 11). Gud har ett bestämt syfte med att ge oss sitt ord. Ordet ska utföra det han vill och fullgöra det han har bestämt. Vad är det då Gud vill? Vad är hans syfte?

I vers 13 står det: *"Där nu törnsnår finns ska cypresser växa upp, där nässlor står ska myrten växa upp. Detta ska bli HERREN till ära, ett evigt tecken som inte ska utplånas"* (vers 13). Törnsnår sticks och nässlor bränns. Bägge är bilder för något negativt och ofruktbart. Första gången det berättas om törnen i Bibeln är när 1 Mos. 3 berättar om syndafallet. Efter att människan fallit i synd skulle jorden frambära törnen och tistlar (1 Mos. 3:18). Det var inte Guds plan att det skulle vara så. Men på grund av människans synd blev jorden förbannad. Människan måste bruka jorden "i sitt anletes svett", dvs. med stor möda och många bekymmer.

I denna verklighet befinner vi oss. Törnen och tistlar finns det mycket av i våra liv, mycket möda, plåga och bekymmer. Vi tänker, talar och gör ont mot varandra och blir offer för syndiga tankar, ord och gärningar från andra. Detta ger oss invändiga sår. Våra egna syndiga tankar, ord och gärningar ger oss sår i samvetet. De plågar oss och gnager i oss. Och den synd som vi blir utsatta för från andra skapar också sår i oss som har svårt för att läkas. Onda ting som har sagts eller gjorts mot oss klarar vi inte av att glömma. Och vi har väldigt svårt för att förlåta och lägga saker och ting bakom oss. Ja, kanske vi ibland rätt och slätt inte *vill* förlåta och glömma. Men en sådan ovilja att förlåta är i sig något som skapar nya sår i vårt samvete. För Gud har sagt att vi *ska* förlåta varandra så som han har förlåtit oss i Kristus.

Men Gud vill inte att det ska vara så. Gud vill att det ska växa vackra och fruktbara örter i oss och mellan oss. Därför har han gett oss sitt Ord. Och Ordet verkar. *Lagen* verkar syndakännedom och ånger. När Gud förkunnar sin vilja i Ordet blir vi avslöjade och det lönar sig inte att gömma sig för Gud och försöka skjuta tanken på synden ifrån sig. Den finns där. Såret i samvetet påminner oss om den. Men lagen har ingen möjlighet att göra något åt såret. Den kan inte hjälpa oss att känna oss bättre. Den ger oss inget hopp. Den gör oss bara förtvivlade. Men lagen har likväl verkat. Den har verkat förtvivlan, Den har väckt upp samvetet.

Men Guds ord är inte bara lag. Guds ord är framför allt *evangelium* – det glada budskapet om frälsningen. Gud vill inte att vi ska vara förtvivalade och utan hopp. Han vill att vi ska vara glada. Han vill så gärna att vi ska ha det bra med oss själva och varandra. Därför ger han oss evangeliet som berättar om Jesus Kristus, Guds egen Son, som kom för att sona all vår synd och skuld. Det berättar för oss att Jesus har uppfyllt alla lagens krav i vårt ställe och lidit det straff som vi förtjänat. För Kristi skull får vi förlåtelse för allt det onda vi har tänkt och sagt och gjort. Guds heliga syfte med att berätta för oss om detta i evangeliet är att vi ska tro fullt och fast att det Jesus gjorde, det gäller oss. För Kristi skull kan vi ha frid i samvetet.

Guds ord verkar därför att lagen har det gudomliga syftet att visa oss vår synd och driva oss till Kristus, och Guds ord verkar därför att evangeliet har detta gudomliga syfte att ge oss tron och vissheten om att alla våra synder är förlättna för Kristi skull.

3. Guds ord har gudomlig kraft

Guds ord har alltså ett verkligt syfte. Men kan Guds ord uppnå sitt syfte? Ja, för det har gudomlig kraft i sig. Guds ord utträttar det Gud vill och utför det han har sänt ut det till, säger profeten.

När vi betraktar Ordet, ser vi kanske ingen kraft i det. Det blir förkunnat för oss av människor och med en mänsklig röst. Detta kan lätt få oss att dra slutsatsen att det inte finns mer kraft i Ordet än i den människa som förkunnar det. Därför försöker många förstärka förkunnelsen med alla möjliga metoder för att den ska verka bättre på dem som lyssnar. Men Ordet verkar av sig självt. Det är meningslöst och dumt av oss att tro att vi människor kan tillföra Guds ord mer kraft än det har.

Jesaja använder en bild för att visa vilken kraft Ordet har: jord som behöver bevattnas ovanifrån för att bli fruktbar. Får inte jorden väta i form av regn och snö, kommer den att torka ut och kan inte grönska och frambringa säd. På samma sätt är det med oss människor. Om inte Guds ord ”regnar” över oss, blir vi en andlig öken och bär ingen frukt. Hos dem som inte får väta och näring av Guds ord blir det ingen god frukt. Liksom regelbunden bevattning gör jorden fruktbar, kommer ett regelbundet bruk av Guds ord att göra våra hjärtan och liv fruktbara.

Gud fortsätter att verka i våra hjärtan genom evangeliet. Det är det medel han använder. Genom evangeliet som vi har i Ordet och i dopet

och nattvarden skapar Gud tron i oss, håller tron levande och får den att växa. Paulus säger att evangeliet är *”en Guds kraft till frälsning för var och en som tror”* (Rom. 1:16). Och när tron växer producerar den samtidigt trons goda frukter, dvs. gärningar som är gjorda i kärlek till och tacksamhet mot Gud.

Gud vill att Ordet ska nå ut. Jesaja säger: *”Med glädje ska ni dra ut, i frid ska ni föras fram. Bergen och höjderna ska brista ut i jubel inför er, alla markens träd ska klappa i händerna”* (vers 12). Världen är som en stor öken. Det finns så mycket andlig förvirring och nöd. Då är det en stor förmån att få sprida ett oförfalskat Guds ord, få bevattna denna öken med det ord som har makt att ge människor tro och hopp. Som Guds budbärare har vi löftet att Guds ord inte ska vända tillbaka tomt utan att ha verkat det Gud vill. Med glädje kan vi sprida det, när vi tänker på vilken kraft det har och vad det kan åstadkomma.

Bra bibelöversättningar, Bibelns grundtext och olika handskrifter

av Seth Erlandsson

Bra bibelöversättningar

En förutsättning för att bli en bra bibelöversättare är att förutom goda språkkunskaper ha en bra överblick över hela det bibliska materialet, förstå sammanhagen och den röda tråden och kunna leva sig in i vad Herren vill säga genom sina profeter, evangelister och apostlar. Det utmärkande för de gamla översättarna Martin Luther, hans medarbetare och de som senare stod bakom King James engelska version av år 1611 var dessa egenskaper. Vad svenska bibelöversättningar beträffar kom Luthers klara förståelse av Bibelns frälsningshistoria och profeternas löften som fick sin uppfyllelse genom frälsningen i Kristus Jesus att genomsyra de svenska reformatorernas överföring av Lutherbibeln till svenska språket. Den s.k. Gustav Vasas bibel 1541 och bearbetningarna av den (Gustav II Adolfs bibel 1618 och Karl XII:s bibel 1703) känner troende igen som översättningar som gör rättvisa åt de bibliska sammanhagen och Bibelns huvudbudskap om världens ende Frälsare.

Bibelöversättarna av den därefter utgivna och av Kungl. Maj:ts stadfästade kyrkobibeln (1917 års bibel) hade påverkats av 1800-talets bibelkritik när det gällde Bibelns tillkomsthistoria och hade inte den helhetssyn på Bibeln och dess huvudbudskap som präglade tidigare översättningar. Därför är det inte underligt att troende långtat tillbaka till tidigare översättningars klarare förståelse av Bibelns budskap. Utan tvekan är Karl XII:s bibel, helst bearbetad till nutida svenska, en mycket bättre bibelöversättning än 1917 års bibel (för att inte tala om kulturdepartementets Bibel 2000, präglad av en bibelsyn som inte är Bibelns egen och som sliter sönder sambandet mellan Gamla testamentets löften om Messias och den nytestamentliga uppfyllelsen).

Men om nu Karl XII:s bibel är bättre än 1917 års bibel och Bibel 2000, hur ska vi då ställa oss till de skillnader som finns mellan den

grundtext som Karl XII:s bibel har översatt och den grundtext som de flesta översättningar de senaste 50 till 100 åren har använt sig av? Det finns nämligen vissa skillnader. Vad beror dessa skillnader på? Är den grundtext som Erasmus redigerade fram på 1500-talet utifrån ett fåtal handskrifter bättre än den som redigeras fram under beaktande av ett mycket stort antal handskrifter? Det finns all anledning att ta itu med frågan om Bibelns rätta grundtext.

Bibelns grundtext

De ursprungliga manuskripten till Bibelns böcker försvann för länge sedan. Vi har endast tillgång till avskrifter av avskrifter av avskrifter av avskrifter. Men mängden avskrifter (manuskript = handskrifter) är så stor att vi genom jämförelser av de många olika handskrifterna i de allra flesta fall med stor säkerhet kan fastställa den ursprungliga ordalydelsen. Av de existerande avskrifterna kan ingen anses helt korrekt i varje detalj. Därför är det så värdefullt att vi har tillgång till en så stor mängd handskrifter.

Det finns flera tusen manuskript av Gamla testamentet. Innan Dödahavsfynden gjordes från år 1947 var de äldsta hebreiska handskrifterna till Gamla testamentet från nionde och tionde århundradet e.Kr. I och med Dödahavsfynden fick vi tillgång till handskrifter från 200-talet f.Kr. Man har också försökt dra slutsatser om hur den ursprungliga hebreiska grundtexten såg ut utifrån de tidiga översättningarna till grekiska från cirka 200 f.Kr. och de gammaltestamentliga citaten i Nya testamentet.

När det gäller Nya testamentet finns det mer än 5350 handskrivna kopior av hela eller delar av NT. Drygt 30 innehåller alla NTs böcker. Det finns 99 papyrusmanuskript, 257 majuskelmanuskript (skrivna med bara stora bokstäver) och 2795 minuskelmanuskript (skrivna bara med små bokstäver). Dessutom finns det 2209 grekiska lektionarier (kyrkoårstexter).

Papyrusmanuskripten är i regel de äldsta. De viktigaste är *Oxyrhynchuspapyrerna* som upptäcktes 1898. Över 40 av de manuskript som upptäcktes innehåller delar av NT. Papyrus 1 är från senare delen av 100-talet. *Chester Beatty papyrerna* inköptes på 1930-talet av Chester Beatty och Michiganuniversitetet. De tre manuskripten i denna samling är mycket tidiga och innehåller en stor del av NTs text. Papyrus 45 (från cirka 200) innehåller delar av alla fyra evangelierna och Apost-

lagärningarna. Papyrus 46 (från cirka 125) innehåller nästan alla Paulusbreven samt Hebreerbrevet. Papyrus 47 (från 200-talet) innehåller Upp. 9-17. *Bodmerpapyrerna* köptes av Martin Bodmer på 1950- och 1960-talet. De viktigaste papyrerna i denna samling är papyrus 66 (från cirka 175) som innehåller nästan hela Johannesevangeliet, papyrus 72 (från 200-talet) som innehåller hela Första och Andra Petrusbrevet samt Judas brev, och papyrus 75 (från cirka 200) som innehåller stora delar av Lukas 3 t.o.m. Johannes 15.

De stora majuskelhandskrifterna innehåller tidiga kopior av hela Bibeln på grekiska. Till skillnad från papyrusmanuskripten är de skrivna på behandlade djurhudar. Följande bör nämnas: *Codex Sinaiticus* (Alef), daterad av de flesta forskare till cirka 350-375. *Codex Alexandrinus* (A) från första delen av 400-talet. *Codex Vaticanus* (B) från 300-talet, det mest berömda manuskriptet i Vatikanbiblioteket i Rom. Flera av dess blad har gått förlorade. Ursprungligen måste det ha innehållit cirka 820 blad (1640 sidor), men nu har det 759, 617 med GT-text och 142 med NT-text. *Codex Ephraemi Rescriptus* (C) är en palimpsest, dvs. en återanvänd handskrift med en annan text i stället för den bortskrapade. Den innehöll ursprungligen hela Bibeln men innehåller nu bara delar av sex GT-böcker och delar av alla NT-böcker med undantag för 2 Tess. och 2 Joh. Med hjälp av den moderna kemin och fotografien har man kunnat läsa den bortskrapade skriften på en del palimpsester. *Codex Ephraemi* fördes till Italien i början av 500-talet där den kom att ägas av familjen Medici. Den finns nu i Frankrike.

Majuskelhandskrifterna, som är äldst, är skrivna med versaler utan varken accenter, aspiranter, iota subscriptum eller punktsättning, och mellanrum mellan ord och stycken saknas (s.k. *scriptio continua*). De 2795 *minuskelhandskrifterna* är från senare tid än majuskelhandskrifterna. De är skrivna i kursivstil och innehåller såväl accenter som punkt- och mellanrumsmarkeringar. Några av dem innehåller också kommentarer (s.k. *codices mixti*) eller en översättning (s.k. *codices bilingues*), oftast en översättning till latin (*codices graeco-latini*).

Hur gick kopieringen till?

Från första början kopierades de nytestamentliga texterna av individer, antingen för eget bruk eller å andras vägnar. Men eftersom kristendomen var en olaglig religion i det romerska riket fram till 300-talet, var det få kopior som gjordes av professionella skrivare vid särskilda platser

för kopiering (s.k. *scriptoria*). Efter att kejsar Konstantin blivit kristen och befallt att 50 lyxkopior skulle göras av de heliga Skrifterna, började särskilda *scriptoria* att spela en viktig roll vid produktionen av bibelmanuskript. I scriptoriet läste en lektor texten högt och flera skrivare skrev ned vad de hörde honom läsa. Naturligtvis hade ett sådant system brister. Ett ögonblicks ouppmärksamhet, en hostning eller något annat störande ljud kunde få en skrivare att missa ett ord eller en stavelse. Dessutom försvårade homonymer (likljudande ord) produktionen av exakta kopior. De engelska orden *great/grate* och *there/their* kan tjäna som exempel på problemet med ljudliknande ord. En *corrector* hade som uppgift att korrekturläsa den slutliga produkten, men skrivfel kunde då som nu undgå korrekturläsarens ögon. Att framställa en bok på detta sätt var mycket dyrt. En Bibel kunde på den här tiden kosta ungefär trettio årslöner.

Under den byzantinska tiden (från 400-talet till 1400-talet) gjordes de flesta kopiorna av munkar som helt enkelt kopierade på egen hand utan att lyssna på någon som dikterade. En sådan metod innebar flera svårigheter i samband med följande fyra steg: 1) korrekt läsförståelse, 2) bevarande i minnet, 3) dikterande från minnet, och slutligen 4) handens rörelse. Med tanke på den stora ansträngning som var förenad med produktionen av kopior är det inte överraskande att skrivarna ofta la till en glädjevers vid slutet av sitt arbete, som "Här slutar boken, Gud vare tack!"

Förutom själva bibeltexten kopierade skrivaren ofta också de förklarande noter eller kommentarer som skrivits i marginalen på de handskrifter som var föremål för kopiering. Sådana noter tjänade som en löpande kommentar till texten och gjorde att kopiering tog extra lång tid. Ibland infördes förklarande noter i själva texten och blev då orsak till några av de olika läsarter som nu finns.

Antalet varianter (i regel mycket små) av den nytestamentliga texten (s.k. olika läsarter) är mycket stort och uppskattas vanligen till cirka 150000 om varje liten detalj medräknas. Detta betyder inte att det är mycket svårt eller kanske rentav omöjligt att fastställa den ursprungliga texten. I de allra flesta fall kan olika läsarter spåras tillbaka till fel vid kopieringen. I 95 % av varianterna kan den rätta läsningen utan svårighet fastställas. I 95 % av de övriga fallen påverkar inte varianten textens innebörd. Inte en enda troslära skulle tappas bort eller ändras det minsta även om man skulle använda de sämsta manuskripten för att fastställa ursprungstexten.

Källorna som grundtexten hämtas från

De källor vi har för att fastställa grundtexten kan indelas i tre grupper: 1) De existerande manuskripten av hela bibelböcker eller delar av dem. 2) De äldsta översättningarna (Den grekiska av GTs hebreiska text = Septuaginta, den gammalsyriska = Peshitta, de tidiga latinska översättningarna = Itala, Vulgataöversättningen m.fl.). 3) Kyrkofädernas skrifter som innehåller citat från Bibeln.

Manuskriptens värde bestäms till stor del av följande: Är de av äldre eller förhållandevis nyare datum? Skrevs de noggrant eller slarvigt? Kopierades de av lärda eller olärda män? Kopierades de från en bra eller dålig förlaga? När det gäller de tidiga översättningarna beror mycket på om översättningen är bokstavlig eller fritt omskrivande (parafraiserande). När det gäller bedömningen av citaten i kyrkofädernas skrifter blir frågan: Skrev kyrkofadern i fråga på grekiska eller på latin? Citerade han från en skriven text eller från minnet? Är hans hänvisning till ett bibelställe en tolkande kommentar eller ett citat? Använde han den hebreiska eller grekiska grundtexten eller en översättning? Är hans skrift av exegetisk, homiletisk eller polemisk karaktär?

Textus receptus

Termen "textus receptus" syftar på den grundtext till Nya testamentet som redigerades fram 1516 och därefter genomgick justeringar under åren 1519-1551. Den store humanisten Erasmus av Rotterdam var huvudmannen bakom detta arbete. Den grundtext han sammanställde 1516 gjordes utifrån majoriteten av de textfynd som då fanns (bara cirka åtta handskrifter), de flesta med byzantisk bakgrund från 800-talet. Han gjorde sedan vissa förändringar i samband med nya utgåvor 1519, 1522, 1527 och 1535. Efter Erasmus död 1536 lät Robert Estienne, känd under det latinska namnet Robertus Stephanus, redigera och trycka fyra utgåvor av Erasmus grekiska Nya testamentet 1546, 1549, 1550 och 1551. Den nuvarande versindelningen introducerades av Stephanus i hans utgåva 1551. (Den nuvarande indelningen av bibeltexten i kapitel gjordes i början av 1200-talet av ärkebiskopen av Canterbury Stephen Langton, död 1228). Textus Receptus kom att ligga till grund för nästan alla bibelöversättningar i mer än 300 år.

Textus receptus är ingen dålig grundtext till Nya testamentet. Men det är uppenbart att den innehåller en del tillägg som har sin grund i evangelieharmonier, kommenterande förklaringar och i några fall guds-

tjänstpraxis. Dessa fromma tillägg förvanskar inte texten, men enligt Guds ord ska vi varken göra några tillägg till den heliga texten eller dra något som hör dit därifrån. Här några exempel på tillägg utifrån parallellställen:

Precis som goda predikanter idag tar hänsyn till allt som sägs i Bibeln om en viss händelse när den berörs i mer än ett evangelium, så gjorde man också under medeltiden evangelieharmonier, dvs. kombinerade vad de olika evangelierna hade att säga om samma händelse. När Textus receptus som Matt. 17:21 har ”Detta slag kan inte drivas ut genom något annat än bön och fasta”, är detta hämtat från parallelltexten i Mark. 9:29. Denna vers finns inte med i de bästa handskrifterna till Matteus. Men versen är biblisk, den finns i Markusevangeliet. När Textus receptus som Matt. 18:11 har ”Ty Människosonen har kommit för att frälsa det som var förlorat”, är detta en biblisk sanning från Luk. 19:10. Men den finns inte i de bästa handskrifterna till Matteus. När Textus receptus som Matt. 27:35 har tillägget ”för att det skulle fullbordas som var sagt genom profeten: De har delat mina kläder emellan sig, och om min mantel har de kastat lott”, så är detta en biblisk sanning hämtad från Joh. 19:24. Men Matteustexten har inte detta tillägg enligt de bästa handskrifterna. När Textus receptus som en fortsättning av Mark. 6:11 har ”Sannerligen säger jag eder: Det skall vara drägligare för Sodom och Gomorra på domens dag än för den staden”, är detta tillägg hämtat från Matt. 10:15. När Mark. 9:44 och 46 har tillägget ”där deras mask icke dör, och elden icke utsläcket”, är detta hämtat från vers 48 och därmed bibliskt korrekt. Men det stod inte också i vers 44 och 46 enligt de bästa handskrifterna. När Textus receptus till Mark. 11:26 lägger till ”Men om ni icke förlåter, så skall ej heller eder Fader, som är i himmelen, förlåta det ni bryter”, då har man hämtat detta tillägg från Matt. 6:15. När Luk. 23:38 fått tillägget ”skriven med grekiska, latinska och hebreiska bokstäver”, är det hämtat från Joh. 19:20 etc.

Den doxologiska avslutningen till Fader Vår ”Ty riket är ditt och makten och härligheten i evighet, amen” finns inte med i de bästa och flesta handskrifterna som en avslutning efter Matteus 6:13. Den har sannolikt förts in i texten, eftersom denna avslutning kom att användas i liturgin.

När det finns skillnader mellan olika handskrifter, s.k. olika läsarter, kan i de flesta fall ett närmare studium klara ut hur skillnaden uppstått och vilken ordalydelse den ursprungliga texten hade. I de fall man inte

kan avgöra vilken text som är den ursprungliga, den rätta grundtexten, bör man ärligt i en fotnot tala om att det finns andra handskrifter som har en annan ordalydelse och sedan ange den.

Comma Johanneum

En uppmärksammas skillnad mellan de gamla översättningarna som bygger på Textus receptus och översättningar från senare tid är 1 Joh. 5:7-8. Detta ställe kallas ”comma Johanneum”. Ordet ”comma” betyder kort sats och den korta sats som finns som ett tillägg i Textus receptus markeras här med halvfet stil: *”Ty tre äro som wittna i himmelen, Fadren, Ordet och then Helige Ande: och the tre äro et. Och tre äro the som wittna på jorden, Anden, Watnet och Blodet: och the tre äro til et”* (Karl den XII:s bibel). Inte ens Erasmus hade med comma Johanneum i sina två första utgåvor. Han tog med det först i sin tredje utgåva 1522.

Nästan alla handskrifter till 1 Joh. 5:7-8 har ordalydelsen: *”Ty det är tre som vittnar: Anden, vattnet och blodet, och de tre är samstämmiga.”* Eftersom Bibeln så tydligt lär att Gud är treenig och de tre personerna i den ende sanne Guden är helt samstämmiga, är det naturligt att många kristna har tänkt på Guds treenighet i samband med denna vers. Säkertligen har många bibelutläggare gjort en markering om treenigheten i marginalen till texten. Vi har tidigare nämnt att det var vanligt att göra korta förklarande kommentarer i textmarginalen och att de som kopierade texten ofta även kopierade marginalkommentarerna.

Den stora mängd av handskrifter som vi numera har tillgång till visar med all önskvärd tydlighet att comma Johanneum är en teologisk kommentar som inte hör med till själva bibeltexten. Kommentaren fördes in i texten först under medeltiden och då i en latinsk översättning av Nya testamentet. Även om de tillagda orden lärde treenigheten, tog inte Luther med dem och lät dem aldrig ingå i sin översättning. År 1550 opponerade sig Bugenhagen mot dessa ord ”av sanningsskäl”. Så att påstå att en reformationsbibel måste ha med dessa ord är i själva verket att handla i strid med reformatörerna Luther och Bugenhagen.

Reformationsbibeln

I början av 1994 startades arbetet med en språklig bearbetning av Karl XII:s bibel. Projektet fick namnet Reformationsbibeln. Nya testamentet finns redan utgivet och arbetet pågår nu med Gamla testamentet. Vi har redan nämnt att Karl XII:s bibel är en bra bibelöversättning som visar

en god teologisk förståelse av Bibelns frälsningshistoria och vad Bibeln lär om Kristus och hans frälsningsverk. Vi hoppas att en god språklig bearbetning av Karl XII:s bibel kommer att befrämja bibelstudiet och biblisk kristendom.

Det tragiska är emellertid att svenska reformationsbibelsällskapet på ett ohistoriskt sätt upphöjer Erasmus epokgörande men ändå i mångt och mycket bristfälliga sammanställning av ett grekiskt textunderlag till Nya testamentet som identisk med den ursprungliga grundtexten. Man säger t.o.m.: ”Vår översättning utgår ifrån en grekisk text, som har varit i oavbruten användning under hela den kristna epoken.” Vidare: ”Vid de få tillfällen när *Karl XII:s kyrkobibel* avviker från *Textus Receptus* så har vi med hjälp av grekiskskunnig expertis översatt *Textus Receptus* direkt. Det innebär att *Reformationsbibeln* är en grundtexttrogen översättning av *Textus Receptus*.” Men *Textus receptus* är ju ingen ursprunglig handskrift utan ett försök att rekonstruera en text som är så nära det försvunna originalet som möjligt. Att inte sakligt studera alla de handskrifter som nu finns i detta rekonstruktionsarbete utan bara beakta en rekonstruktion som gjorts på ett begränsat textmaterial inger inte förtroende.

Det är utmärkt att svenska reformationsbibelsällskapet vill kämpa för full bibeltrohet och biblisk teologi. Men en presentation av *Textus receptus* och handskriftssituationen som lätt kan konstateras vara grovt vinklad stärker inte förtroendet för Bibeln. Inte heller inger det förtroende när det påstås att en grundtext utan de kompletterande tilläggen i *Textus receptus* är exempel på kritik mot Bibelns lära om treenigheten och Kristi gudom. En rad skillnader mellan olika handskrifter har ingenting med dessa läror att göra. De är fast förankrade i Bibeln genom att de upprepas så många gånger. Rationalisterna finner inget stöd i Bibeln för sina angrepp på dessa läror. De hämtar sitt stöd i utombibliskt, rationalistiskt och naturalistiskt tänkande.

Enligt Skriften är det en synd om man tar bort ord från den ursprungliga bibeltexten. Men det är likaså en synd om man gör tillägg till den ursprungliga texten. De som sätter likhetstecken mellan *Textus receptus* och den ursprungliga grundtexten menar att senare översättningar begår en synd genom att ta bort delar av Guds ord. Men om nu senare översättningar i detta fall följer den ursprungliga grundtextens omfång, är det i stället försvararna av *Textus receptus* som syndar. Man får ju inte heller göra tillägg till Guds ord!

Jesus i centrum

Genom Jonas Gardells grova angrepp på apostlarnas Jesus och hans förvanskningar av Bibelns budskap har flera tidningar innehållit artiklar om Jesus. Många vittnar om okunnighet och grov bibelkritik. Men också några bra artiklar har glädjande nog publicerats.

I tidningen Dagen av den 17 mars publicerades en mycket klagörande artikel av Lars Borgström. Han visar på den springande punkten när det gäller Gardells avvisande av Bibelns Gud, den ende sanne Guden, och Bibelns Jesus:

Det går inte att få ihop Bibeln utan Kristi kors

Jonas Gardell är denna vår aktuell med åtta program i Sveriges television om den kristna tron. Efter att ha sett det första programmet, där Gardell som brukligt framför sitt budskap att Den heliga skrifts undervisning om Gud ”inte går ihop”, vill jag göra följande påpekande. Varför Jonas Gardell inte ”får ihop” Den heliga skrifts beskrivning av Gud är därför att han inte förstår att Bibeln består av två huvudläror: lag och evangelium. Båda dessa Guds läror är absolut sanna och orubbliga. Lagen säger att alla som har syndat drabbas av Guds vrede och straff. Evangeliet lär att Gud förlåter alla synder.

Eftersom Gardell förnekar evangeliet, som innebär att Guds Son ställföreträdande lidit och dött för våra synder, får han aldrig lagens och evangeliets utsagor att ”gå ihop”. De går nämligen bara ihop i den kristna religionens hjärtpunkt, Kristi kors. På korset ser vi hur mycket Gud hatar synden. Jesus bar alla synder och var därför ”förbannelsens man” som drabbades av Guds vredes brännstråle.

Vi ser på korset samtidigt det yttersta och kraftfullaste beviset på Guds kärlek: ”Ty så älskade Gud världen att Han utgav sin enfödde Son, för att den som tror på Honom inte skall gå förlorad utan ha evigt liv” (Joh 3:16).

Har man inte försoningsverket på korset som nyckel när man lä-

ser Bibeln blir den Heliga Skrift en mycket motsägelsefull bok. Tänk t.ex. bara på när Mose bad Herren: "Låt mig få se din härlighet" (2 Mos. 33:18). Vad var det då Herren uppenbarade om sig själv? Han uppenbarade sig såsom den helige och straffande guden. Han försäkrade att ingen överträdelse, inga synder mot stentavlornas bud skulle bli ostraffade. Han sade att Han inte skulle "låta någon bli ostraffad" utan att Han "låter straffet för fädernas missgärning drabba barnen och barnbarnen, ja, tredje och fjärde släktledet."

Men är Gud verkligen sådan? Vem kan bestå inför honom? Ja, Herrens helighet ska injaga skräck i oss. Hans vrede är en förtärande eld. Men den som nu misströstar och är skrämnd, den som syndat mot Guds bud och vet med sig att han eller hon inte kan bestå inför Herren, ska veta en sak till.

När Herren steg ned till Mose och ropade ut sitt namn uppenbarades det samtidigt att han är barmhärtig och nådig. Han sa att han är "HERREN! HERREN! - en Gud, barmhärtig och nådig, sen till vrede och stor i nåd och sanning, som bevarar nåd mot tusenden och förlåter överträdelse, synd och skuld". Därför finns det hopp för varje människa.

För dem som inte förstår innebörden av Kristi kors är dessa verser i 2 Mosebok 33 mycket motsägelsefulla. Herren säger ju att han inte låter någon bli ostraffad och samtidigt att han förlåter alla synder. Kan Gud vara vred och kärleksfull på samma gång? Hur kan han vara "stor i sanning" då han säger detta som verkar så motsägelsefullt för vårt mänskliga förnuft? Är det inte så att Bibeln i själva verket, som Jonas Gardell påstår, är en bok full av fel och motsägelser, en bok som vi därför inte behöver bry oss särskilt mycket om?

Svaret är att på en punkt, en enda, går Guds vrede och hans kärlek ihop: Kristi kors. Där möts Guds vredgade straffdom över världens synd (lagen) och hans kärleksfulla förlåtelse (evangeliet). Gud är rättfärdig och straffar synden. Det skedde när han straffade sin son som bar all världens synd och skuld. Han led det fulla straffet för hela världens alla synder. Detta var något ofattbart hemskt. Han klagade under svår ångest: "Din vrede ligger tung på mig, alla dina böljors svall låter du gå över mig [---]. Din vredes lågor går över mig, dina fador förgör mig" (Ps 88:8, 17).

Jesus har själv tömt Guds vredes bägare för att vi skulle slippa göra det.

I Getsemane bad han tre gånger att om det var möjligt så skulle vredesbägaren gå ifrån honom, men han överlät allt i Guds händer. ”Men inte som jag vill utan som du vill” (Matt 26:39). Av dessa ord framgår vilken oerhörd vanda han led - för vår skull. För egen del behövde han ingen syndaförlåtelse eller nåd, för han var oskyldig, men ändå fick han ta allt på sig och bli räknad bland missgärningsmän och dödad.

Här, på Golgata kors, uppenbaras alltså Guds kärlek till de för-lorade människobarnen, till oss var och en. I stället för att straffa oss, förövarna, blev Gud själv människa och bar straffet i vårt ställe. Därför kan vi på en och samma gång säga:

På korset ser vi hur mycket Gud hatar synden och syndaren.

På korset ser vi hur mycket Gud älskar syndaren.

På korset skedde ett saligt byte. Jesus tog vår synd och vi fick hans rättfärdighet. Jesus tömde vredens bägere för att vi skulle få dricka välsignelsens bägere.

Jesus – historiens största sanning

Att möte en rubrik av denna lydelse i Aftonbladet verkar överkligt. Men den 4 april var detta ett faktum. Professor Chrys Caragounis, biskop Hans Stiglund och adj. professorn Tuve Skånberg hade fått en artikel publicerad under rubriken NYA TESTAMENTET HAR EN SOLID FÖRANKRING I HISTORIEN. Här några klipp ur denna artikel:

Bibeln gör anspråk på att vara Guds ord. Men samtidigt gör Bibeln klart att den inte kommit ner färdig från himmelen som Mormons bok, utan att den har författats under konkreta historiska omständigheter av människor utvalda av Gud. Eftersom den är en historisk bok i ordets fulla bemärkelse — liksom kristendomen själv är historisk — kan dess historiska utsagor underkastas en historisk verifieringsprocess. Emellertid överskrider Bibeln historien eftersom dess centrala budskap handlar om Gud, som inte kan bli föremål för historisk verifiering. Detta innebär att medan många bibliska utsagor kan studeras och granskas kritiskt med vanliga historiska metoder, ligger en del av dess utsagor bortom dessa metoders kompetensområde. - - -

Somligas åsikt att de nytestamentliga berättelserna är legender, visar endast en djup okunnighet om både historiska fakta och myt-

bildningens långa process. Nya testamentets tidigaste böcker skrevs cirka 20 år efter Jesu död, när ögonvittnen fortfarande var vid liv. Denna tidsrymd är för kort för mytbildning. Nyare bibelforskning pekar på den muntliga traditionens tillförlitlighet. Redan Jesus kan ha lärt lärjungarna att tradera vissa stycken och mycket av det som sedan skrevs ner hade funnits i det memorerade materialet. Den judiska tekniken att memorera var lika säker som skriftligt material. Det finns därför ingen lucka mellan Jesus och texterna 20 år senare. Ögonvittnena och det memorerade materialet är starka argument för textmaterialets sanningshalt rent historiskt.

I sin ansedda bok "Roman Society and Roman Law in the New Testament" (1963) – som tar upp beröringspunkter mellan romerskt samhälle, lag och Nya testamentets – säger A.N. Sherwin-White, klassikerprofessor vid Oxford: "Historiciteten för Apostlagärningarna är överväldigande /.../ Varje försök att tillbakavisa dess grundläggande historicitet, även i fråga om detaljer, måste nu te sig absurt".

Sherwin-White ger som sin mening tillkänna att evangelisten Lukas var en av antikens pålitligaste historiker.

En fråga som ofta ställs är: "Kan vi lita på att Bibelns text har bevarats intakt efter tvåtusen år och längre?" Vi råkar faktiskt vara i det lyckliga läget att kunna jämföra vidarebefordran av den bibliska texten med den klassiska litteraturens vidarebefordran. De tidigaste manuskripten som vi har till sådana klassiska verk som till exempel Homeros, Sofokles, Thoukydides, Platon och Demosthenes är skrivna mellan 1200 och 1600 år efter sina original. För Nya testamentets del, finns hela texten bevarad i manuskript skrivna cirka 300 år senare, medan vissa papyrer som innehåller delar av Nya testamentets text, skrevs bara 25-100 år efter originalen. Det finns mer än femtusen manuskript på grekiska med hela eller delar av Nya testamentets bevarade. Bland antika böcker är ingen annan bok bättre omvittnad än Nya testamentet.

Nya testamentet och dess centrala gestalt Jesus har varit måltavla för kritik från hedniska, otroende och ateistiska författare; från Kelsos och Porfyrios på 200-talet e.Kr till Renan och Nietzsche på 1800-talet. Även 1900-talets liberala teologer såsom Biskop John Robinson, som skrev boken "Honest to God" (1963), deklarerade att han inte trodde på bön i boken "But that I Can't Believe" (1967).

Men trots denna spärrelid av negativ kritik från alla tänkbara håll har Nya testamentet inte bara stått orubbade, utan även utgått som segrare och respektingivare. Fem år före sin död svarade samme Robinson på frågan "Kan vi lita på Nya testamentet?" med "Det tror jag fullt och fast att vi kan" ("Can we Trust the New Testament?", 1977). I Robinsons "Redating the New Testament" (1976) och sin postuma "The Priority of John" (1985), överträffar han de konservativa teologerna i sin tidiga datering av Nya testamentets böcker. Men värdet av denna bok ligger inte så mycket i Robinsons tidiga dateringar utan i hur bräckliga deras argument är som försöker datera några av Nya testamentets böcker sent och därmed utesluta apostoliskt författarskap. - - -

Slutligen, medan det är möjligt att undersöka Nya testamentet historiska delar, finns det ingen mänsklig metod som kritiskt kan granska utsagor om Gud eller frälsningen. Således, medan vi kan bevisa historiskt (genom till exempel citerandet av evangelierna samt de romerska historikerna Tacitus och Suetonius) att Jesus korsfästes i Jerusalem under Tiberius regering, kan vi inte bevisa med våra historiska metoder att Jesus dog för världens synd.

Men detta betyder inte att försoningsakten inte var en objektiv, historiskt händelse. Den var visserligen inte öppen för allmänheten att beskåda och verifiera, men den var, inte desto mindre, en händelse som ägde rum mellan Jesus och hans Fader, vars resultat är synliga i den kristna kyrkan. Detta utgör faktiskt det starkaste beviset för det bibliska budskapets trovärdighet. Personlig tro på Kristi försonande död på korset har förvandlat miljontals människor, lyft syndare ur syndens trask, gett hopp till de hopplösa, kraft och styrka till de svaga, och visshet om uppståndelse och evigt liv till dem som älskar Gud. Sålunda utgör Kristushändelsen historiens största faktum.

På internet finns en aktualitetssajt för nyhetskommentarer och debatt där alla inbjuds att delta. Den kallas NEWSMILL. Där tog Anders Gerdmar till orda OM JESUS den 3 april. Gerdmar är teologie doktor och docent i Nya testamentets exegetik vid Uppsala universitet med bland annat Nya testamentets judiska bakgrund som specialområde. Gerdmar polemiserar mot Lena Einhorns påstående: "Jesus återfinns inte i samtida historiska källor utanför Nya testamentet." Gerdmar framhåller:

Jesu historicitet är väl betygad

Gerdmar lyfter fram en mycket viktig och välkänd passus hos Josefus, det s k Testimonium Flavianum (Josefus vittnesbörd). Texten återfinns i Judiska historien 18.63-64 och lyder:

Nu fanns det vid denna tid en vis man, Jesus, om man alls bör kalla honom en man. För han var en undergörare, en lärare för sådana människor som tar emot sanningen med glädje. Och han drog till sig många judar men också många av grekerna. Denne var Messias. Och när Pilatus hade dömt honom till korset, på uppmaning av de främsta männen bland oss gav de som älskat honom från början inte upp, ty han framträdde för dem levande på den tredje dagen... ända tills nu har de kristna som kallas så efter honom inte upphört (min översättning efter Whistons text).

Naturligtvis är denna passus kontroversiell. Det finns tre positioner: den är helt autentisk; det är ett rent falsarium; den är äkta men har i vissa delar påverkats av kristna redigeringar. Den agapianska texten som återfanns 1970 visar enligt en enig forskning inga tecken på senare inskott, och den innehåller formuleringen "han var kanske Messias" och säger att "hans lärjungar uppgav att han hade visat sig för dem tre dagar efter sin korsfästelse", alltså en text mindre präglad av möjliga kristna inskott.

Naturligtvis hade och har kristna intresse av att visa att Jesus betygas i utomkristna källor. Därför är det mest intressant vad icke-kristna bedömare säger. Den främste Josefusexperten professor Louis H. Feldman menar att Testimonium Flavianum är äkta, men också att kristen redigering är trolig. Feldman är själv judisk bekännare och har knappast något intresse, annat än rent vetenskapligt sådant, av att försvara passusens äkthet. En annan judisk exeget som är en av de absolut främsta judiska experterna på Jesus, Geza Vermes, utgår också från att Testimonium Flavianum är äkta, men lägger inom parentes till "he was [called] the Christ". Vermes noterar dock att Josefus beskrivning av Jesus som en "vis man" och som en undergörare passar så bra in i en rimlig historisk beskrivning av Jesus som undergörande rabbin att han inte tror Josefus vittnesbörd är ett falsarium. I judisk historia från första århundradet finns flera andra liknande rabbinska undergörare beskrivna, t ex Hanina ben Dosa och Honi.

En majoritet av forskarna betraktar Testimonium Flavianum som äkta men med kristen redigering, alltså det tredje alternativet. Med

tanke på Agapius version som på intet sätt visar tecken på sådan redigering är detta också det mest rimliga. Textens äkthet tycks stå fast, även om kanske den agapianska läsningen är mer trolig.

Josefus betygar också andra uppgifter i Nya testamentet, dels att Jesu broder Jakob ställdes inför Stora rådet och dömdes till stening (Judiska historien 20:9) samt att Johannes Döparen dödades av Herodes.

Det finns också ytterligare utomkristna källor. Den romerske historieskrivaren Tacitus (55–120) säger att Jesus dömts till döden av Pontius Pilatus, och hans kollega Suetonius skriver i sin kejsarbiografi att judarna vid Claudius tid kastades ut ur Rom pga ett uppror som satts igång av en Chrestus. Detta visar på en inte helt välinformerad Suetonius – fördrivningen skedde 49/50 efter vår tideräkning – men utan tvekan är det en samtida referens till Jesus och kristna.

Slutligen kan man inte fränkänna Nya testamentet historiskt värde. Dels är mängden av bevarade manuskript överväldigande (ca: 5000 manuskript från olika tider, det äldsta kan dateras till 130 efter vår tideräkning), dels är ju inte en antik text utan historiskt värde bara för att den innehåller värderingar. I så fall skulle vi ju inte alls kunna tro på Julius Cæsars De galliska krigen, som ju tydligt är skrivet i intresse av att ge en positiv bild av Cæsar och operationen ifråga. Dess stöd i tidiga manuskript är dessutom betydligt magrare. Var och en inser att man som historiker måste förstå att antik historia (och mycken modern) skrivits med en blandning av historiska data och intressen av att ge en viss bild av personer och skeenden.

Historikerns uppgift är att etablera vad som är sannolikt. Det faktum att vi har fyra samtida berättelser om Jesus betygar det externa källor också säger: Jesus har levt, han ansågs göra under, han ansågs av sina efterföljare ha uppstått från de döda. En samstämmig bild säger att han korsfästes/avrättades under Pontius Pilatus – denna precisa historiska referens ska inte underskattas och återkommer i de flesta källor. För att hävda dessa saker behöver man inte tro på Jesus som Guds Son – detta hävdar också judiska forskare som Feldman eller Vermes.

I den debatt på Newsmill som följt på Gerdmars artikel kan följande inlägg från den 4 april nämnas:

År 2007 gjordes två viktiga arkeologiska upptäckter i Israel, som kraftigt understryker trovärdigheten av Flavius Josefus ”Judarnas ti-

diga historia”. Med utgångspunkt i denna skrift sökte och fann den judiske arkeologen Ehud Netzer Herodes den stores grav. Samma år upptäcktes av en ren slump underjordiska tunnlar i Jerusalem. Även dessa fanns beskrivna i Flavius Joesfus historiska skrift, som hävdade att judarna använde sig av dessa för att fly undan romarnas förstörelse av Jerusalem. Trovärdigheten i Flavius Josefus historiska berättelser har därför genom dessa två viktiga arkeologiska upptäckter ytterligare stärkts.

Den 2 mars publicerades på Newsmill en artikel av denna tidskrifts redaktör som berörde Jonas Gardells iver för

En annan Gud än profeternas Gud och en annan Jesus än apostlarnas Jesus

Artikeln hade i Newsmill fått följande ingress:

Jonas Gardell vill ha en Jesus som godkänner det Gud i sin lag kallar för orent och synd. Någon dom som innebär en gallring kan han inte tänka sig. En sådan tanke innebär, skriver Gardell, ”att det inte finns någon principiell skillnad mellan Gud och Hitler”.

Jonas Gardell har blivit allt hetare som andlig vägledare i vårt svenska kulturklimat. Kyrkor fylls vid hans föreläsningar och under våren 2010 blir Gardell guide för SVT:s programserie om kristen tro. Men hur välgrundad är hans vägledning i de centrala trosfrågorna? I april 2009 utkom hans bok Om Jesus. Den har blivit en försäljningssuccé.

En grundtanke i boken är att Nya testamentet inte presenterar den historiske Jesus utan en Jesus Kristus som är en produkt av olika Jesusrörelser efter ögonvittnenas tid. Nya testamentet presenterar enligt Gardell en förvanskning av Jesus och hans budskap genom omtolkningar och tillägg utifrån en senare tids människotankar och upplevelser. Därför menar han att den historiske Jesus är svår att återfinna i Nya testamentet, vi kan bara skymta honom.

Tanken att man kan och bör skilja mellan den historiske Jesus och apostlarnas Jesus är gammal. Den fick stor spridning bland liberala teologer under 1800-talet. Man utgick ifrån att evangeliernas Jesus var en oerhörd förvanskning av Jesus sådan han verkligen var, och sedan kom man föga överraskande fram till det man utgick ifrån.

Gardell medger att hans Jesusbild är ”mina föreställningars Jesus Kristus”, ”en spekulaton”, ”vad jag innerst inne hoppas och vill att Jesus skall vara”. Men ofta glömmet han bort att han spekulerar och bygger på bibelkritikers gissningar, antaganden och spekulationer. Här några exempel på spekulationer som presenteras som vetande: att evangelierne inte är ögonvittnesskildringar, att Jesus inte påstod sig vara Gud, att evangelisterna omtolkat Jesusord och hittat på mirakler, att Jesus lärt att han skulle skapa ett jordiskt fredsrike (gudsrike) och därför tagit miste när det gäller Guds rike.

Ögonvittnen

Om det inte finns några ögonvittnen till en händelse lämnas fältet fritt för olika spekulationer. Men när det gäller Jesus och vad han sagt och gjort finns det i Nya testamentet en rad vittnesmål, både från personer som dagligen umgicks med Jesus och sådana som bara vid vissa tillfällen kom i kontakt med honom, bl.a. myndighetspersoner. Det finns all anledning att ta reda på vad dessa vittnen har att säga om Jesus, oberoende av om vi är skeptiska till deras vittnesmål eller inte. Gör vi inte så i andra sammanhang? Om det inkommer rapporter om att det finns ögonvittnen till en viss händelse, vilken som helst, är normalt alla som är intresserade av vad som faktiskt hänt angelägna om att ta reda på vad de påstådda ögonvittnena har att säga. Så borde också vara fallet när det gäller händelserna kring Jesus och vad han sagt och gjort.

Enligt Nya testamentet fanns en stor skara ögonvittnen till Jesus-händelserna. Han verkade inte i hemlighet utan framträdde öppet. Jesu svar när översteprästen förhörde honom om hans lärjungar och hans lära är belysande: ”Jag har talat öppet till världen. Jag har alltid undervisat i synagogan och i templet där alla judar samlas. I hemlighet har jag inte talat någonting alls. Varför frågar du mig? Fråga dem som har hört vad jag har förkunnat för dem. De vet vad jag har sagt” (Joh. 18:20-21). När Paulus många år senare försökte få kung Herodes Agrippa II att ta till sig sanningen om Jesus, sa han: ”Konungen känner ju till allt detta, och därför talar jag också öppet och fritt till honom. Jag kan inte tro att något av detta är obekant för honom. Det har ju inte hänt i någon avkrok” (Apg. 26:26).

Förutom dessa vittnen hade Jesus utvalt tolv särskilda ögonvittnen som skulle registrera vad som hände. Nya testamentets evangelister har sammanställt både vad de själva sett och hört och vad andra som

var ögonvittnen till vad som hände sett och hört. Apostlarna vandrade tillsammans med Jesus dagligen i inte mindre än tre år. Evangelisterna Matteus och Johannes, som tillhörde de tolv, var med och såg och hörde själva vad Jesus sa och gjorde. Markus har sammanställt vad Petrus sett och hört. Läkaren Lukas berättar i inledningen till sitt evangelium att han gjort noggranna efterforskningar för att Teofilus ”ska veta hur tillförlitlig den undervisning är” som han fått del av. Lukas sammanställning av Jesu ord och liv grundar sig på ”vad de som redan från början var ögonvittnen och ordets tjänare har meddelat oss” (Luk. 1:2). Aposteln Johannes, som på sin ålders höst (ca 90 e.Kr.) kompletterar Matteus, Markus och Lukas redogörelser från 50- och 60-talet, sammanfattar: ”Det vi har hört, det vi har sett med egna ögon, det vi har skådat och rört med våra händer, om detta talar vi” (1 Joh. 1:1).

När apostlarna förkunnade vad de sett och hört levde de flesta ögonvittnena fortfarande och kunde bekräfta att de inte ljög. Så här predikade Petrus femtio dagar efter Jesu kroppsliga uppståndelse: ”Israeliter, lyssna till dessa ord: Jesus från Nasaret var en man som Gud bekände sig till inför er genom kraftgärningar, under och tecken, som Gud genom honom utförde mitt ibland er, så som ni själva vet. Efter Guds fastställda plan och beslut blev han utlämnad, och med hjälp av dem som är utan lagen spikade ni fast honom på korset och dödade honom. Men honom har Gud uppväckt och löst ur dödens vanda, eftersom det inte var möjligt att han skulle behållas av döden... Det är denne Jesus som Gud har uppväckt, och vi är alla vittnen till det” (Apg. 2:22-32).

Modern vetenskap har en naturalistisk syn på tillvaron och utesluter därför Gud som en verklig faktor i historien. Men om nu ögonvittnena har sett det de säger sig ha sett och hört det de säger sig ha hört? Om det inte bara är fråga om några enstaka vittnesmål utan en stor mängd som alla är samstämmiga? Om t.o.m. Jesu fiender vid några tillfällen tvingas konstatera att det inte går att förneka vad så många såg hända, vad gör vi då? Kan vi på förhand avvisa en hel rad ögonvittnen som lögnare utan att ha andra vittnesmål som visar att de ljuger?

Gardell har inget stöd i några historiska källor för sitt avvisande av apostlarnas vittnesmål om Jesus. Hans enda stöd är den liberala bibelkritikens spekulationer och antaganden, framförda mycket långt efter Jesushändelserna, de flesta på 1800-talet efter Kristus. Det är anmärkningsvärt att Gardell som varken sett eller hört vad som hände ändå

menar sig veta bättre än ögonvittnena! Detta fastän han medger att han och de "forskare" han stöder sig på "utan undantag måste gissa och göra antaganden för att kunna bygga upp något som ens liknar en helhetsbild av Jesus" (s. 16).

Genom att utgå från spekulationer om att evangeliernas författare inte är Matteus, Markus, Lukas och Johannes utan i stället okända författare från en senare tid får Gardell fritt spelrum för sin presentation av en helt annan Jesus än apostlarnas. Därmed förkastar han Bibelns presentation av kristendomen och den kristna kyrkans apostoliska trosbekännelse till Jesus Kristus. Den historiske Jesus var en helt annan än kristendomens Jesus Kristus, betonar han om och om igen. Jesus tog ofta miste, var inte syndfri, inte Guds Son, inte ett med Fadern, inte försoningsoffret för alla människors synder etc. Han var bara "en av alla de profeter som stigit upp till ytan en kort sekund och felaktigt utropat Herrens dag" (s. 16).

Gardell medger: "Jag vet att också den Jesus som jag skriver om är en spekulation, en skugg-gestalt." Apostlarnas Jesus däremot, den som Nya testamentet presenterar, är till skillnad från Gardells Jesus ingen "skugg-gestalt". Apostlarna har dagligen vandrat tillsammans med honom i mer än tre år. Jesus sa: "Om jag inte gör min Fars gärningar, så tro mig inte. Men om jag gör dem, tro då på gärningarna om ni inte kan tro på mig. Då ska ni inse och förstå att Fadern är i mig och jag i Fadern" (Joh. 10:37-38).

Apostlarna och den stora hopen av andra vittnen som verkligen hört och sett vad Jesus sa och gjorde avvisas av Gardell. Varför intar han en sådan ståndpunkt i strid med de källor som finns? Och varför förkastar han evangeliets kärna: Guds frikännande dom tack vare Jesu ställföreträdande gottgörelse för alla syndare? "Det krävs inget offer för att göra dig syndfri i Guds ögon" (s. 342). "Faktum är att jag betvivlar att Jesus dog för våra synder... Den tolkningen gör Gud till en obehaglig, jag skulle vilja säga otillbörlig kombination av lagstiftare, domare och bödel, och den gör människan till något orent, smutsigt och syndfullt" (s. 340). Förmodligen känner sig Gardell kränkt av tanken att han och vi alla är syndare. Han vill ha en Jesus som godkänner det Gud i sin lag kallar för orent och synd. Någon dom som innebär en gallring kan han inte tänka sig. En sådan tanke innebär "att det inte finns någon principiell skillnad mellan Gud och Hitler" (s. 146).

Apostlarna och den stora hopen av andra vittnen som verkligen hört och sett vad Jesus sa och gjorde avvisas av Gardell. Varför intar han en sådan ståndpunkt i strid med de källor som finns? Och varför förkastar han evangeliets kärna: Guds frikännande dom tack vare Jesu ställföreträdande gottgörelse för alla syndare? ”Det krävs inget offer för att göra dig syndfri i Guds ögon” (s. 342). ”Faktum är att jag betvivlar att Jesus dog för våra synder... Den tolkningen gör Gud till en obehaglig, jag skulle vilja säga otillbörlig kombination av lagstiftare, domare och bödel, och den gör människan till något orent, smutsigt och syndfullt” (s. 340). Förmodligen känner sig Gardell kränkt av tanken att han och vi alla är syndare. Han vill ha en Jesus som godkänner det Gud i sin lag kallar för orent och synd. Någon dom som innebär en gallring kan han inte tänka sig. En sådan tanke innebär ”att det inte finns någon principiell skillnad mellan Gud och Hitler” (s. 146).

Red.

HÖGAKTUELL BOK!

Seth Erlandsson

Om Gud och Jesus

Gardells tankar i Bibelns och forskningens ljus

Endast 100 kronor (133 sidor)

Kan beställas från

BIBLICUM FÖRLAG

Släntvägen 10

331 35 Värnamo

E-mail: biblicum@bredband.net

Frågor och svar

Finns det något liv efter döden?

Fråga: Hur kan jag vara säker på att det finns ett liv efter döden?

Svar: Uppfattningen att det inte finns något liv efter döden företräds av en minoritet. De allra flesta tror att det här livet inte kan vara allt. Men hur livet efter döden gestaltar sig råder det många delade meningar och spekulationer om bland människor.

Varför tror så många på ett liv efter döden? Kanske därför att det är alltför sorgligt att tänka sig att vårt korta jordeliv är allt, att allt går mot en evig natt eller ingenting. Saknaden av bestående lycka, önskan att hinna med något mer, något man sett fram emot och hoppas ska bestå men inte kunnat förverkliga – allt detta kan vara faktorer som spelar in när människor tänker: det måste finnas något mer.

Bibeln talar om för oss varför vi vill ha något mer. Den säger att *Gud "har lagt evigheten i människornas hjärtan"* (Pred. 3:11). Gud har skapat dig med en längtan efter något evigt gott, något som det här livet med all sin förgänglighet inte kan tillfredsställa. Döden och förgängligheten är det allt överskuggande problemet, framhöll några i ett radioprogram härom dagen. Om livet under solen efter syndafallet ger Bibeln klart besked: *"Förgänglighet och åter förgänglighet, säger Predikaren. Förgänglighet och åter förgänglighet! Allt är förgänglighet"* (Pred. 1:2). Det är inte tomt i gemenskap med Gud den Evige, men utan den förtröstansfulla tron på honom är det tomt.

Om det nu är så att en person har dött inför ögonen på många människor och det har kunnat fastställas att han var död och att han lades i en grav? Om nu den döde några dagar senare visade sig kroppsligen och helt tydligt levde? Om han samtalade med och åt med samma personer

som kände honom väl innan han dog? Om mer än 500 personer såg denne tidigare döde man vara levande igen och spred den stora nyheten om detta under vida omkring? Om de dessutom höll fast vid sin berättelse så envist att många av dem fick lida martyrdöden för detta? Vad säger du då?

Det som kan ge dig visshet om livet efter detta är de många ögonvittnenas berättelse om Jesu Kristi död och uppståndelse. Många har funnit deras vittnesbörd ofrånkomligt sant. Det kan också ge dig visshet. Jesus är beviset på liv efter döden. *"Om det inte finns någon uppståndelse från de döda, har inte heller Kristus uppstått... Men nu har Kristus uppstått från de döda som förstlingen av de insomnade"* (1 Kor. 15:13, 20). Tack vare sin ställföreträdande försoningsdöd och laguppfyllelse för alla människor erbjuder Jesus Kristus åt alla dödliga människor *evigt liv* – en bestående lycka, frid och glädje. Hans glädjebudskap till en värld präglad av förgängelse och död är: *"Jag är uppståndelsen och livet. Den som tror på mig ska leva om han än dör"* (Joh. 11:25).

Hur blir det då med det förgängliga liv som enligt Predikaren präglar vår tid under solen? *"När detta förgängliga har klätts i oförgänglighet och detta dödliga klätts i odödlighet, då ska det ord fullbordas som står skrivet: Döden är uppslukad och segern vunnit. Du död, var är din seger? Du död, var är din udd? Dödens udd är synden, och syndens makt kommer av lagen. Men Gud vare tack som ger oss segern genom vår Herre Jesus Kristus"* (1 Kor. 15:54-57).

Vem var egentligen Maaka?

Fråga: Jag får inte GTs uppgifter om Maaka att gå ihop. Enligt 2 Krön. 11:20 och 1 Kung 15:2 är hon Absaloms (Abisaloms) dotter och Abias (Abiams) mor. Men enligt 2 Krön. 13:2 är Uriels dotter Mikaja Abias mor. Dessutom sägs i 1 Kung. 15:10 att Abisaloms dotter Maaka är Asas mor.

Svar: Abias mor hetta Maaka (2 Krön. 11:20). Hon var *dotterdotter* till Absalom via Tamar som var gift med Uriel. Hebreiskan använder samma ord för dotter och dotterdotter. En dotterdotter kallas också dotter. Maaka hade också namnet Mikaja. Detta namn används i 2 Krön. 13:2, men de flesta handskrifterna av den grekiska översättningen Septuaginta liksom den syriska översättningen skriver Maaka också i 2 Krön. 13:2. Precis som ordet dotter och son är ett vidare begrepp i hebreiskan och

Främre Orienten, är ord som "far", "mor" och "bror" också vidare begrepp. När det i 1 Kung. 15:10 står att Asas *mor* hette Maaka, betyder mor här *farmor*. När det i 2 Krön. 36:10 står: "Och han (Nebukadnessar) gjorde hans (Jojakins) *bror* Sidkia till kung", betyder bror här *farbror*. Tilläggas kan att Maaka var ett vanligt namn. Också Absaloms mor hette Maaka (2 Sam. 3:3).

SE

Utblick över samtiden

Klimathotet förstås bäst som religion

”Det finns starka skäl att vara skeptisk när någon varnar för domedagen. Det gäller inte bara kristna domedagsprofeter, utan i lika hög grad sekulära”. Det skriver Sten Bäckström, civilingenjör i datateknik, under ovanstående rubrik i *Dagen Debatt* 10/03/02. Han anser att det är sunt att vara skeptisk när någon träder fram och förutspår domedagen. Av det skälet förvånar det honom att kristna ledare så okritiskt accepterar påståendet att vår jord hotas av undergång genom översvämningar, orkaner och allehanda katastrofer.

*Och att någon dessutom kan tala om exakt hur många grader varmare det kommer att bli om femtio eller hundra år, eller hur mycket havet kommer att stiga. När Carola har tolkat jordbävningen på Haiti som ett tecken på jordens undergång väcker det löje hos många... Varför tror vi på detta? Varför lever våra barn i fruktan för jordens undergång? Jo, helt enkelt därför att vi fått höra att detta är vad 'vetenskapen' säger. Och 'vetenskapen' måste vi tro på. Den sekulariserade västvärlden tror att den lämnat religionen till förmån för förnuftet, men människan är till sin natur lika religiös som tidigare... Vetenskap är att tolka omvärlden. Det finns alltså fortfarande starka skäl att ifrågasätta den som förutspår världens undergång. Även om han klär sig i vit rock... Vi kristna borde vara de som har lättast att känna igen en ny religion när vi ser den, men de flesta kristna verkar istället vara snara att ansluta sig. Ärkebiskopen Anders Wejryd drog med hela sitt följe in i denna nya gärningslära och gjorde den till kyrkans viktigaste dogm. Wejryd anordnade 2008 'Interfaith Climate Summit' i ett klimatmöte för alla religioner i Uppsala domkyrka. Referatet i *Dagen* berättar att alla deltagare ställde sig upp i vördnad inför en modell av moder jord som fördes in. Jag anser att detta gränsar till avgudadyrkan och det får mig att tänka på Paulus ord: 'De dyrkade och tjänade det skapade istället för skaparen...'*

Som bekännande kristen vet Bäckström att det ska komma en världshistoriens sista dag, men vi vet inte när denna dag kommer. Därför är det viktigt att göra skillnad på att ”varna för” eller ”förutsäga när” den dagen kommer. Det blir också fel om man förväxlar denna dags ankomst med de intressen av olika art som ligger bakom den s.k. ”hotande klimatkatastrofen”. Det finns säkert skäl för vissa kyrkoledare att hänga på den ”vetenskapliga” modellen. Dels vill man framstå som påläst och vetenskaplig, dels är det ett försök att få människor intresserade av sin kyrkas klimatengagemang. Plötsligt visar sig kyrkorna intresserade av andra saker än det som man normalt förväntar sig att få höra från predikstolen.

Där har Bäckström rätt, plötsligt förvandlas klimathotet till religion och blir lite mer påtagligt för den moderna människan som älskar att kalla sig vetenskaplig. Det var säkert en högtidlig stund i domkyrkan då modellen av moder jord fördes in. Inte därför att den stående församlingen förväntade sig att få höra vad Skaparen hade att säga, utan vetenskapens senaste rön om miljöförstöring och klimathot. Det som visade sig vara förfalskade rapporter som talade om överhängande hot för den lilla planeten utgjorde bakgrund och skapade stämning. Och Bäckströms beskrivning om en ny religion är ett faktum. Det skapade tillbeds och äras framför Skaparen. Han får finna sig i att spela bakgrundsfigur.

Domens dag kommer, men den är inte ett straff för miljöförstöring och utsläpp. Den kommer som en tjuv om natten. Den är fastställd av Honom som är upphov till vår och planetens existens. Vi ska varken tillbe planeten eller en modell av den. Vi ska tillbe och ära den levande Guden. Enligt hans anvisning ska vi använda denna jord med förnuftets hjälp. Men man glömmer lätt bort att evolutionstanken om en ständigt pågående utveckling mot starkare och livskraftigare mekanismer har satt djupa spår och orsakat hänsynslös rovdrift på tillgångarna.

Lutheraner och katoliker ense om rättfärdiggörelse

”Det är viktigt för oss att stridsfrågan om rättfärdiggörelsen inte längre är det som splittrar oss”, säger Maria Hasselgren, pressansvarig för katolska kyrkan enligt *Dagen* 10/03/11. Uttalandet gjordes efter att man avslutat ett sju års långt arbete i frågan om rättfärdiggörelsen. Dokumentet överlämnades av Sveriges kristna råds styrelsemöte. Det är Katolska

kyrkan och de lutherska kyrkorna i Sverige och Finland som kommit överens i rättfärdiggörelsefrågan, enligt artikeln. Ekumenikchefen på Svenska kyrkan, Christoffer Meakins, tror ”att dokumentet är ett bevis på att kyrkorna ligger närmare varandra än man förut trott”. Han fortsätter: ”Det är bra att kunna lägga stridsfrågorna bakom sig så man kan ta tag i andra, viktigare frågor. I modern tid är det annat som bör diskuteras jämfört vad det var på Luthers tid, idag handlar det mycket om samlevnad och etik.”

Ekumenik som inte tar sin utgångspunkt i samstämmighet kring Guds uppenbarade ord kan ta precis vilken riktning som helst. En så grundläggande fråga som människans rättfärdiggörelse inför Gud kan aldrig anses som en mindre viktig fråga. Allt sedan syndafallets dag har det varit mänsklighetens absolut största och viktigaste fråga. Hela Skriften är full av vittnesbörd om detta och det blev också reformationens stora och grundläggande fråga. Den lutherska bekännelsen säger om denna fråga att den är grundläggande för hela den kristna kyrkans existens. Med denna fråga står och faller kyrkan.

De som uppträtt som representanter för den lutherska kyrkan har svikit sin uppgift i denna fråga. Det borde vara en väckarklocka för medlemmarna i deras kyrkor att reagera. Eller är det för sent? När samlevnads- och etikfrågor flyttas fram före rättfärdiggörelsen, då är fari-seismen det som ligger närmast till hands. Goda gärningar kan aldrig vara annat än en frukt av den tro som omfattar nådens evangelium. Alla andra gärningar är bara tomhet inför Gud oavsett hur fromma och goda de ser ut inför människor.

Om Abraham förklarades rättfärdig på grund av gärningar, då har han något att berömma sig av - men inte inför Gud. Ty vad säger Skriften? Abraham trodde Gud, och det räknades honom till rättfärdighet. Den som har gärningar att peka på får sin lön, inte av nåd utan som något han har förtjänat. Men den som utan att bygga på gärningar tror på honom som förklarar den ogudaktige rättfärdig, honom räknas hans tro till rättfärdighet. Därför prisar också David den människa salig, som Gud tillräknar rättfärdighet utan gärningar: Saliga är de, vilkas överträdelser är förlättna och vilkas synder är överskylda. Salig är den man som Herren inte tillräknar synd (Rom. 4:1-7).

Hade de ”lutherska” under de sju år långa samtalen ställt samma fråga som Paulus: ”Vad säger Skriften?” hade samtalen fått en annan utgång.

Vi måste rensa bland teologins fraser

Biskop emeritus Björn Fjärstedt skriver i *Dagen* 10/04/01 under ovanstående rubrik och menar att en hel prästgeneration är offer för de teologiska frasernas dominans. Bakgrunden är att en präst i Bjästa i Ångermanland i samband med en uppmärksammas skolavslutning i kyrkan tillät en misstänkt våldtäktsman dela ut rosor till sina klasskamrater. Det hela utspelade sig under applåder från kamraterna som ett ”fint” initiativ eller demonstration, enligt pastorn. Alla förstår vilka känslor detta väckte hos den drabbade flickan och hennes anhöriga, i synnerhet när det hela filmades och visades på internet. I samband med en TV intervju med prästen i församlingen försvarade han sig med att ”kyrkan är öppen för alla”.

Nu vänder sig Fjärstedt mot prästens ordval och kallar det en teologisk fras. Därför vill den f.d. biskopen nu rensa upp ibland teologins fraser. Han ger inga direktiv om hur denna aktion ska gå till utan konstaterar bara att det frodas av fraser i den ”luddiga teologins sammanhang”. Det är lätt att förstå hur den stackars prästen kände det då han skulle försvara sitt handlande inför TV publiken. Han tillgrip det enda svar han hade till hands: folkkyrkans öppenhet.

”Låga trösklar, högt till tak, alla ska rymmas, kärlek och mångfald” är bara några av de fraser man lärt sig vid kyrkomöten och prästkonvent. Något annat har man inte att tillgripa i en svår situation. Detta förstår Fjärstedt mycket väl, men han tycks inte förstå att det inte är teologiska fraser i första hand utan kyrkopolitiska fraser som man hämtat ur folkdjupen. Det är vad folk normalt kräver av sin demokratiska folkkyrka som har att anpassa sig till att spegla folkviljan.

Det är naturligtvis värdefullt att man rensar bland fraserna, ingen människa är hjälpt av fraser eller tomma ord. Den enda hjälpen finns i Bibelns ord om synd och nåd. Det fick man inte höra vid skolavslutningen i Bjästa. Där applåderade man synden och smyckade den med rosor i stället för att tala om Guds vrede över synden och hans Sons lidande och försoning. Först då kan rensningsaktionen ta sin början i syndarens hjärta, synden bekännas, förlätas och överges. Och i tron på denna försoning hämtas verklig kraft till ett liv i enlighet med Guds vilja. Då först förvandlas kärleksbegreppet från en sliten fras till verklighet. ”Ty så älskade Gud världen att han utgav sin ende Son...” Den kärleken kostade Sonen lidande och död och gav oss en evig rättfärdighet. Det är inte en teologisk fras, det är en evig sanning.

AS

Litteratur

Det kan synas märkligt att en bibelteologisk tidskrift ger stort utrymme åt en bok inom naturvetenskapens och biologins område som främst handlar om genetik. Men genom neodarwinismens och evolutionsteorins stora dominans vid våra läroanstalter har Bibelns trovärdighet och auktoritet starkt ifrågasatts. Misstron mot Bibeln är ett stort hinder för många att lära känna sanningen både om skapelsen och om frälsningen genom Jesus Kristus.

Men finns det verkligen vetenskaplig grund för att ifrågasätta Bibelns trovärdighet? Denna bok vill visa att själva fundamentet för neodarwinisternas byggnad inte tål en naturvetenskaplig granskning. Evolutionsteorins grundsats visar sig vara falsk i ljuset av de senaste rönen inom genetiken. Därför har Stefan Hedkvist tagit sig an en angelägen uppgift genom att utförligt presentera dr John Sanfords klargörande bok.

GENETIC ENTROPY & the Mystery of the Genome

Dr. John C. Sanford

Classroom Edition, 2008

Denna bok finns att beställa från bokus.se eller adlibris.se. Dr John C. Sanford har varit forskare vid Cornell University och är känd bland genetiker för utvecklingen av "the gene gun". Använd "gene gun" som sökord på den engelska utgåvan av wikipedia.com så får ni veta mer. Använd också sökord "John C. Sanford" på wikipedia.com så får ni ännu fler intressanta uppgifter. Dr Sanford har arbetat med utvecklingen av kommersiella grödor och kan uttala sig med auktoritet om det naturliga urvalet. Han har i ett föredrag med titeln "**The Mystery of our Declining Genes**" sammanfattat de logiska argument mot evolutionsteorin som han utförligt framför i boken. I föredragets andra del utvecklar han de objektiva prövningar man kan göra av evolutionsteorin, något som han bara kort nämner i bokens sista kapitel. Men denna del av föredraget är mycket intressant efter-

som den bibliska tidsramen framträder när man spårar mutationer bakåt i tiden. Dr Sanford ska i en kommande bok presentera dessa empiriska test av evolutionsteorin. Föredraget på DVD finns att beställa från creation.com. En förhandsvisning kan ni se här: <http://creation.com/media-center>.

Den som studerat naturvetenskap har nog störst utbyte av boken GENETIC ENTROPY. Men tack vare ordförklaringarna i slutet av boken och flera enkla liknelser kan de flesta läsa boken med stor behållning. Jag har hittills inte läst någon bok, förutom Bibeln, som stärkt tron på första trosartikeln som denna - ändå innehåller den i huvudsak logiska argument mot evolutionsteorin. Dr Sanford riktar in sig på att med logiska argument falsifiera evolutionsteorins primära axiom (en grundsats som antas vara självklart sann). Evolutionsteorins grundsats, att liv är resultatet av slumpmässiga mutationer som filtrerats av det naturliga urvalet, framstår som en fullkomligt bisarr tanke efter att ha läst Sanfords bok.

Genóm är ett begrepp inom genetiken som betecknar en organisms totala ärftliga information. Genómet inkluderar all information i DNA, RNA, alla gener, kromosomer och nukleotiderna adenin (A), cytosin (C), guanin (G) och tymin (T). Det första Sanford gör i boken är att försöka förklara hur mycket information genómet innehåller. Det finns inget mänskligt informationssystem som är så omfattande att det motsvarar informationen i genómet hos den enklaste organism, för att inte tala om det mänskliga genómet. Han förklarar med en enkel liknelse: monteringsanvisningen till en leksakskärra innehåller information för att sätta ihop den. Men den lilla monteringsanvisningen är bedrägligt tunn. Skulle all information som krävs för att konstruera leksakskärran samlas skulle det bli en ansevärd volym som inkluderar anvisningar för framställning av de ingående delarna, stål, gummi och färg, samt maskiner och verktyg för tillverkningen. Om man skulle samla all information som krävs för att bygga en modern bil skulle det fylla ett litet bibliotek. All information som krävs för att bygga ett stridflygplan, inklusive alla delar, datorer och monteringsband skulle fylla ett extremt stort bibliotek. All information som krävs för att bygga en rymdfärja utgör ett enormt bibliotek. Enligt många motsvarar informationen hos den enklaste organism minst den som krävs för konstruktionen av en rymdfärja. Mängden information i ett enormt bibliotek skulle inte motsvara ens det som krävs för att konstruera den enklaste bakterie. Men

bakteriens *genóm* innehåller all denna information. Tänk er sedan steget i komplexitet från en bakterie till en människa. Den är minst så stor som steget mellan en leksakskärria och en rymdfärja. Det finns helt enkelt ingen analogi i mänsklig teknologi till komplexiteten i mänskligt liv. Genómetets mysterium är varifrån all denna information kommer.

Bokstäverna i "livets bok" utgörs av extremt små molekyler som kallas nukleotider, dessa bildar baspar i DNA:s spiralformade sträng. De symboliseras med bokstäverna A, C, G och T men kan även sägas bokstavligen utgöra bokstäverna i vår konstruktionsanvisning. Små kluster av nukleotider utgör orden i anvisningen, som kombinerade formar gener (kapitel i konstruktionsanvisningen), som kombinerade formar kromosomer (volymen av konstruktionsanvisningen), som kombinerade utgör hela genómet (hela biblioteket). Den fullständiga DNA-sekvensen hos människan innehåller 3×10^9 baspar. Men genómet är inte bara en sträng bokstäver som kodar en linjär serie instruktioner. Genómet är fullt av överlappningar, slingor och grenar. Det innehåller gener som reglerar andra gener som i sin tur reglerar andra gener. Genómet är ett dynamiskt, självreglerande, multidimensionellt informationssystem. Det finns inget mänskligt informationssystem som är så omfattande och komplext att det ens går att börja jämföra med genómet. Dessutom ryms hela denna mängd information i cellkärnan som är så liten att den inte syns för ögat. Kroppen består av 100 biljoner celler, var och en med en komplett uppsättning av detta enorma informationssystem (en biljon är 1 följt av 12 nollor).

Var kommer då all denna information ifrån och hur kan den bibehållas? Evolutionsteorins svar är två trossatser, dels att den första uppsättningen information till den enklaste organismen har uppstått spontant, dels att livet är ett resultat av slumpmässiga mutationer på molekylär nivå filtrerade av urvalet som verkar som ett reproduktivt filter på hela organismen.

Mutationer

Mutationer är slumpmässiga skrivfel i instruktionen och uppstår på molekylär nivå. Dr Sanford gör åter jämförelsen med konstruktionsanvisningen för leksakskärria. Alla som provat skriva av en text med ett ordbehandlingsprogram känner igen liknelsen. Konstruktionsanvisningen ska kopieras av en skrivare. För varje gång han skriver av konstruktionsanvisningen smyger det sig in slumpmässiga skrivfel (mutationer). Bara

de konstruktionsanvisningar som resulterat i de bästa kärrorna kopieras i fortsättningen (naturliga urvalet) men för varje gång informationen kopieras på nytt smyger det sig in nya slumpmässiga skrivfel. Evolutionsteorin målar upp ett scenario där leksakskärnan på grund av slumpmässiga skrivfel i monteringsanvisningen utvecklas till en bil, ett flygplan och även en rymdfärja. Men liknelsen haltar eftersom en människa är mycket mer komplex än någon känd teknologi. Kanske kommer man närmare om man tänker sig att leksakskärnan utvecklas till ett rymdskepp med "warp-speed" och "holodeck". Kan slumpmässiga skrivfel och selektiv kopiering åstadkomma detta? Kom ihåg att varken skrivaren som kopierar monteringsanvisningen eller domaren som väljer vilka kärror som är bäst har någon intelligens. Deras sammanlagda IQ är noll. Inte heller har deras arbete något syfte eller mål. *Visst verkar påståendet märkligt att slumpmässiga skrivfel och selektiv kopiering kan förvandla en leksakskärna till ett rymdskepp helt utan bakomliggande intelligens, syfte eller design? Men det motsvarar vad den biologiska evolutionens primära axiom påstår. Verkar det trovärdigt?*

Dr Sanford går vidare med att visa att de allra flesta mutationer är skadliga. De flesta hälsofrämjande åtgärder i samhället syftar till att minimera mutationer. Att minimera mutationer minskar risken för cancer och andra degenerativa sjukdomar. Den direkta orsaken till att vi åldras och dör är mutationer på molekylär nivå. Vid varje celledelning sker minst en mutation (skrivfel i den genetiska informationen). Till slut har det ackumulerats så många mutationer i våra celler att vi upphör att vara levnadsdugliga, eller så utvecklar vi cancer eller någon annan sjukdom som ändrar livet. Det finns en DNA-reparationsmekanism men många mutationer slinker igenom denna mekanism. Mutationstakten hos människan är fenomenalt hög. Varje människa introducerar minst 100 nya skadliga ärftliga mutationer som förs vidare till barnen, som i sin tur bidrar med ytterligare minst 100 nya skadliga mutationer till sina barn. Skadliga mutationer ackumuleras generation efter generation. 2-3% av alla barn föds idag med synliga skador och över 6000 ärftliga sjukdomar finns klassificerade. *Detta är bara toppen av ett isberg.* De flesta genetiska skador är så diffusa att de inte kan identifieras. Finns det då några nyttiga, välgörande mutationer? Ja, kanske, men de är liksom de flesta skadliga mutationer nära nog omärkliga hos individen och kan därför inte bli föremål för det naturliga urvalet. Förhållandet mellan nyttiga och skadliga mutationer beräknas till en på miljonen. Om en

nyttig mutation uppstår är den genast utsatt för nya skadliga mutationer och går därför snart förlorad. Vi är döende, liksom människosläktet är döende, på grund av mutationer. Allt levande är utdöende på grund av skadliga mutationer. Historien och fossil berättar om en tid då människorna levde längre och djuren var större. Fossil berättar historien om arter som gått under före oss. Vi går samma öde till mötes. Genetisk information går förlorad generation efter generation. Till slut är släktet inte överlevnadsdugligt.

Det naturliga urvalet

Kan då det naturliga urvalet komma till undsättning och vända degenerationen till en utveckling? Det naturliga urvalet har ett grundläggande problem. Mutationerna sker på molekylär nivå men det naturliga urvalet verkar på hela organismen, på individer. Det naturliga urvalet måste med andra ord anta eller förkasta en komplett uppsättning bestående av 6 miljarder nukleotider. Det naturliga urvalet kan aldrig identifiera och filtrera enskilda mutationer. Sanford liknar det hela vid sagan om prinsessan på ärten. Barn roas av att sagan är så fånig. Kunglighet eller ej - ingen kan känna en ärta genom 13 madrasser. Men det naturliga urvalet står inför ett ännu större problem än prinsessan. Klyftan mellan mutationer som sker på molekylär nivå och individens duglighet är ännu större. Det krävs ett stort mått av tro för att påstå att moder natur kontrollerar enskilda läsfel bland miljarder ytterst små molekyler genom att välja eller förkasta individer. Det naturliga urvalet kan helt enkelt inte identifiera enskilda mutationer på molekylär nivå. Urvalet sker i begränsad omfattning på hela organismen. Men även här stöter urvalet på problem:

- För det första finns det en kostnad med urvalet. Fertiliteten hos människan ligger på global nivå på mindre än 3 barn för varje par vuxna. Det krävs för att täcka även dem som väljer att inte skaffa barn, förolyckas osv. Människligheten kan knappt undvara några barn som urvalet kan rensa bort utan att populationen minskar. Om urvalet skulle rensa bort 50% av alla barn i en generation skulle populationen minska med 25%. Skulle ett så hårt urval fortsätta generation efter generation skulle människosläktet snart gå under. Sanford liknar evolutionisterna vid tonåringar som fått låna ett kreditkort; de tänker inte på kostnaden. Det finns klara begränsningar för hur hård selektionen kan vara på grund av den biologiska kostnaden.

- För det andra måste urvalet kunna identifiera en mutant för att kunna selektera bort den. Det är omöjligt att identifiera bärare av en viss mutation på nukleotid-nivå utan att scanna hela populationen med mycket dyra DNA test. Det gör inte moder natur.
- För det tredje finns det inget system i samhället eller i naturen som kan hindra bärare av skadliga mutationer från att fortplanta sig.

Det naturliga urvalet är viktigt men kan bara verka i mycket begränsad omfattning. Utan det naturliga urvalet skulle den genetiska informationen gå förlorad i ännu hastigare takt och släktet dö ut fortare. Det naturliga urvalet är en broms för genetisk degeneration men långt ifrån den allsmäktiga kraft som evolutionisterna tror. Det finns ingen kraft som helt kan bromsa upp den genetiska degenerationen. Människosläktets undergång är helt säker och förutbestämd på grund av den höga mutationstakten. *I det långa loppet kan människosläktet överleva bara om det finns en för forskningen okänd fundamental kraft som motverkar genetisk degeneration.*

Det mesta av den höga kostnaden för det naturliga urvalet slösas dessutom bort till ingen nytta. Det beror på att så många faktorer avgör hur livet ska te sig och de flesta är inte ärftliga. Det naturliga urvalet kan inte avgöra vilken duglighet som är relevant. Det är för mycket oväsentligt brus som stör signalen. Domaren som ska förkasta de dåliga leksakskärrorna kan inte veta om de är dåliga på grund av en dålig monteringsanvisning eller slarv vid monteringsbandet. Prinsessans känsl stör av klumpar i stoppningen på madrasserna så hon får svårt att identifiera ärtan. Den dugligaste kanske har en liten fördel när det gäller att fortplanta sig. Men duglighet har mycket låg grad av ärftlighet. Den frodigaste plantan behöver inte komma från det bästa fröet utan från det frö som råkat hamna i bäst jordmån. Urvalet sker inte heller i naturen på samma sätt som när en genetiker arbetar med växtförädling. Växtförädlaren kan ställa upp kriterier för vilka växter som håller måttet och rensa bort alla andra. Men i naturen sker inget sådant urval. Snarare överlever och fortplantar sig den som har mest tur. Om en val simmar in i ett stim kräftdjur och slukar hälften så har moder natur inte dragit en skarp linje mellan önskvärda och oönskade kräftdjur så att bara de dugligaste överlevt. Om fiskar äter upp en mängd grodägg så äter de inte bara ägg som skulle ha blivit svaga individer. Om sedan fåglar äter en mängd yngel så äter de inte bara yngel som skulle ha blivit svaga individer. Om sedan många yngel dör i propellern på en motorbåt så är det inte bara de

svagaste som dör. Den som har mest tur överlever. Och som sagt, duglighet beror på så många olika faktorer, de flesta inte ärftliga. Ett urval på grund av duglighet har väldigt lite med ärftliga egenskaper att göra. Det naturliga urvalet kan inte ens förhindra att genetisk information går förlorad genom mutationer och släktet långsamt dör.

Kan mutationer skapa fungerande ny information?

Den egentliga frågan vid prövningen av evolutionsteorins grundsats är om mutationer kan skapa ny information som fungerar i sitt sammanhang. Tanken var ju att slumpmässiga skrivfel i konstruktionsanvisningen till slut skulle resultera i en fungerande bil, ett flygplan, och till slut ett rymdskepp. Vem föreställer sig att slumpmässiga skrivfel i monteringsanvisningen för leksakskärran ens resulterar i en fungerande trehjulning. Även om slumpmässiga skrivfel skulle resultera i beskrivningen av ett par trampor så fungerar de inte utan att hela konstruktionen är avpassad för drivning på framhjulet med ett par trampor. Det är något helt annat än kärrans konstruktion. En trehjulning är en komplex helhet som bara fungerar om alla delar är avpassade till varandra. Ett par trampor gör ingen trehjulning. Det måste finnas en sits och tramporna måste sitta på framhjulet osv. Nukleotiderna är bokstavligen bokstäverna i vår konstruktionsanvisning. Ingen av dem har mer värde än någon annan, på samma sätt som ingen av bokstäverna i alfabetet har mer värde än någon annan. De får sin betydelse bara i sitt sammanhang. Människan är en komplex helhet. Ett slumpmässigt skrivfel i den genetiska informationen kan aldrig åstadkomma en gen, reglerad av andra gener, som förbättrar konstruktionen. *Mutationer och urval kan aldrig någonsin skapa en enda fungerande gen.* Kom dessutom ihåg att de flesta mutationer är så subtila att de inte är föremål för urvalet. Kom dessutom ihåg att de skadliga mutationerna är en miljon gånger så vanliga som de möjligtvis godartade. Varje godartad mutation är dömd att gå förlorad genom nya mutationer. Dessutom hinner släktet gå under innan en mutation som uppstått hos en individ fått genomslag i hela populationen. Hur länge tror du det tar innan dina arvsanlag påverkat hela mänskligheten? *Evolutionsteorins grundsats att livet har utvecklats genom mutationer på molekylär nivå favoriserade av urvalet som verkat på hela organismen kan bevisas vara falsk genom dessa argument.*

Sanford avslutar sin framställning med dessa ord: Vad är mysteriet med genomet? Mysteriet är dess blotta existens. Information och kom-

plexitet som övergår mänskligt förstånd är programmerad i ett utrymme som är mindre än en osynlig prick. Mutationer/urval kan inte ens börja förklara detta. Det är helt klart att vårt *genom* inte kan ha uppstått spontant. Är inte detta ett enormt mysterium – värdigt vår eftertanke?

I den sista utgåvan av boken finns även fem bilagor.

1. I den första citerar Sanford ledande genetiker som omfattar evolutionsteorin. Citaten visar på svagheten i evolutionsteorins primära axiom. Citaten visar helt enkelt, med deras egna ord, att evolutionsteorin inte fungerar.
2. Den andra bilagan är ett försök till matematisk beräkning av hur många nukleotider som kan vara föremål för urval på en och samma gång.
3. Den tredje bilagan diskuterar livets helhet. Ett pussel utgör en helhet men inte en sandhög, fast båda är uppbyggda av många små delar. Reduktionism förnekar helheten, ser bara delarna. Evolutionsteorins grundsats att livet uppkommit genom mutationer av enskilda nukleotider är extrem reduktionism tillämpad i biologin. Den bortser från livets helhet som är så uppenbar för alla.
4. Den fjärde bilagan svarar på frågan om fördubbling av gener kan öka den genetiska informationen. Svaret är nej. Att säga samma sak två gånger innebär inte att man tillför ny information. För det mesta innebär fördubbling av kromosomer att individen blir livsoduglig, mindre kromosomer som fördubblas innebär svåra handikapp exempelvis mongolism. Men det finns växter med dubbla genuppsättningar som så att säga har en uppsättning gener säkerhetskopierade och är därför tåligare om mutationer förstör läsbarheten i den ena uppsättningen.
5. I den femte och sista bilagan går Sanford i svaromål mot tre tänkbara invändningar mot hans argument. Det ena motargumentet är att misslyckandet med det primära axiomet inte utgör något allvarligt hot mot evolutionsteorin. Man säger att mutationer/urval är bara en av flera mekanismer i evolutionen och därför inte avgörande för evolutionsteorin. Detta är helt fel. Det finns bara *en* mekanism i evolutionen och det är det primära axiomet: mutation/urval. Det finns flera slags mutationer och flera slags urval men det finns bara en grundläggande mekanism i evolutionen: mutation/urval. Om den är falsk kvarstår bara en teori utan hållbar mekanism. Darwin's enda

nyskapande idé var att den primära skapande kraften i naturen var det naturliga urvalet. Men han hade ingen uppfattning om genetik eller mutationer och hade därför ingen uppfattning om vad som i så fall skulle vara föremål för "urval". Först långt senare kom neo-darwinister att förena genetik, mutationer och naturligt urval och på så sätt skapa ett nytt forskningsfält: populationsgenetiken. Men alla former av darwinistiskt tänkande hänger på denna enda mekanism: mutationer/urval. *Degeneration är den exakta motsatsen till evolution. Därför är det uppenbara faktum att genomet degenererar dödsstöten för evolutionsteorin.*

Det sistnämnda känns mycket befriande. Det finns många bra böcker till försvar för skapelsetro som presenterar många argument mot evolutionsteorin. De har ett gott syfte och har en viktig uppgift att fylla. Men jag kan tycka att argumenten om varenda vinge, fjäder och fena i skapelsen är tröttande. Behövs verkligen alla dessa argument om det för det första är omöjligt att liv uppkommer spontant, och för det andra är omöjligt att livet kan utvecklas genom mutationer och naturligt urval? Sanford visar med logiska argument grundade på de senaste rönen inom genetiken att evolutionsteorins grundläggande axiom är falskt. Därmed faller hela deras byggnad som ett korthus, eller som Sanford själv uttrycker det: "oavsett konsekvenserna måste jag säga det högt: **kejsaren har inga kläder!**"

Stefan Hedkvist

Gåvoredovisning

Thomas och Sofie Erlandsson, Svärtinge 1 000, Raymond Backsjö 300, Arnold Berglund, Piteå 78, Dan Erlandsson, Norrköping 1 000, Thomas Wahlgren, Järfälla 1 800, Jonas Åkerström, Umeå 200, Niklas Hedkvist, Piteå 100, Jari Rättö, Märsta 200, Gerd Klingberg, Ytterby 100, Gertrud Balldin, Malmö 1 400, Gustav och Els-Margret Åström, Uppsala 500, Madeleine Krieger, Minneapolis 300, Peter Balldin, Malmö 800, Lars Isaksson, Huddinge 200, Anonym givare 500, Alex Hedkvist, Piteå 300, Per Kårhammar, Värnamo 1 000, Anders Lindman, Göteborg 100, Kalevi Hevosmaa, Bredaryd 100, Solveig Depken, Lidingö 300, Ingegerd Öberg, Piteå 100, Arne Börjesson, Johanneshov 100, Magnhild Häggström, Piteå 500, Robert Ahlström, V Frölunda 300, Roger Loo, Västerås 300, Heidi Aho 5 000, Gert Lindell, Stockholm 100, Gerhard Hansson, Göteborg 200, Anna-Lisa och Ove Bengtsson, Örkelljunga 200, Berne Lorefors, Taberg 720, Claes Olofsson, Hudiksvall 100, Levi Hörnqvist 150, Christian och Johanna Ahlskog, Finland 30 EUR, St Johannes evang-luth förs, Vasa 663,75 EUR, Ola Österbacka, Vasa 24 EUR, Tor Jakob Welde, Bergen 280 NOK, Till faster Sivs minne: Eva och Rickard Lindmark, Vännäs 500.

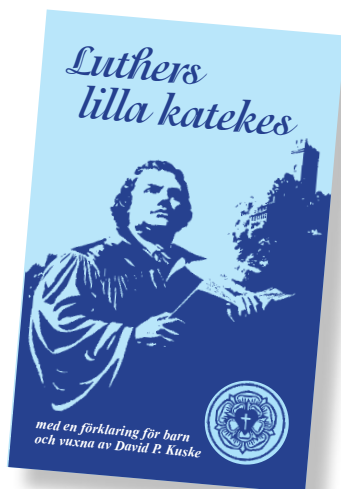
För tidskriftens gratispridning

Jukka Söderström, Lämpäälä 24 EUR, Gustav och Els-Margret Åström, Uppsala 500.

Varmt tack till alla som har prenumererat på vår tidskrift och som skickar gåvor till stöd för vårt arbete. Ibland kan man slås av missmod och undra om vårt arbete för biblisk tro och forskning är meningslöst. Era gåvor är en stor uppmuntran i arbetet. Herren har lovat: "Liksom regnet och snön faller från himlen och inte återvänder dit, förrän det har vattnat jorden och gjort den fruktbar och ger säd till att så och bröd till att äta, så ska det vara med ordet som går ut från min mun. Förgäves ska det inte vända tillbaka till mig utan att ha verkat vad jag vill och utfört det vartill jag har sänt ut det" (Jes. 55: 10-11).

Kassör och red.

*Ny reviderad
upplaga*

LUTHERS LILLA KATEKES

av David P. Kuske

Kostar endast 175 kr
(384 sidor och inbunden)

Beställs från

BIBLICUM FÖRLAG, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo.

E-mail: biblicum@bredband.net

Vädjan om hjälp

• Vi vädjar till alla som förstår värdet av ett fritt bibelforskningscentrum för information och forskning att ekonomiskt stödja Stiftelsen Biblicum. Utan trogna understödjare kan Biblicum inte fullfölja sin viktiga uppgift.

Bankgiro Sverige 251-4701
Plusgiro Sverige 15 23 35-6
DnB NOR Norge 7877.08.15400
SAMPO Finland 800017-70843747

• Hjälp oss att sprida våra böcker och småskrifter! Inte minst studerande och lärare behöver en saklig information om Bibeln och bibelforskningen, som inte tar sin utgångspunkt i förlegade bibelkritiska teorier utan noggrant presenterar .

• Hjälp oss också att få flera understödjare och prenumeranter på vår tidskrift!

Stiftelsen Biblicum

Besöksadress:

Hantverkaregatan 8B, 341 36 Ljungby. Tel 0372/86303

Postadress:

Ordförande Alvar Svenson, Klasgatan 10, 340 14 Lagan

Tel 0372/30857. E-mail: alvarsvenson@yahoo.se

Tidskriftens expedition:

Ingvar Adriansson, Släntvägen 10, 331 35 Värnamo

Tel 0370/18217. E-mail: biblicum@bredband.net

Kontakt i Norge:

Egil Edvardsen, Solåsvn. 20, 4330 Algård Tel 51617540.

E-mail: egil.edvardsen@luthersk-kirke.no